

EL MIRALL

núm. 92

500 ptes

Dossier

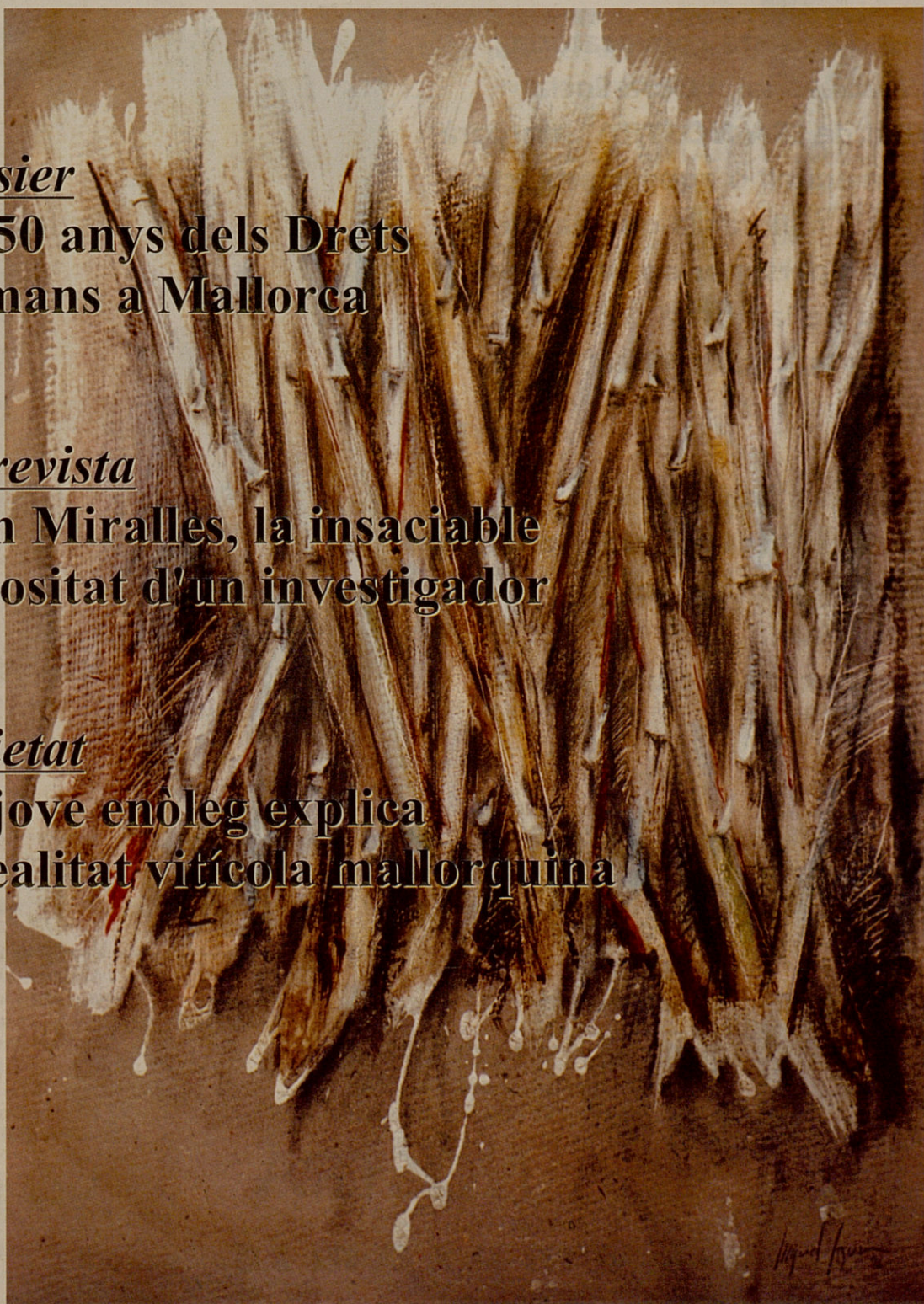
**Els 50 anys dels Drets
Humans a Mallorca**

Entrevista

**Joan Miralles, la insaciable
curiositat d'un investigador**

Societat

**Un jove enòleg explica
la realitat vitícola mallorquina**

Seccions: música, llibres, cinema, miscel·lània d'actualitat i ecologia

III CONVOCATÒRIA D'AJUTS PER A PROJECTES SOLIDARIS

A través d'aquesta convocatòria, de caràcter anual, l'Obra Social i Cultural de "SA NOSTRA" atorgarà un ajut a aquell o aquells projectes destinats a millorar la qualitat de vida de les persones en situació de necessitat de la nostra comunitat autònoma en cada un dels següents sectors:

- A Infància i adolescència**
- B Discapacitats i malalties cròniques**
- C Drogodependències**
- D Gent gran**
- E Marginació i exclusió social**

**"SA
NOS
TRA"**

Obra Social
i Cultural

"SA NOSTRA"
Compromís
amb Balears

Dossier 5

ELS 50 ANYS DELS DRETS
HUMANS A MALLORCA

Ara que se celebra el 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, el dossier d'aquest número d'*El Mirall* presenta una sèrie d'articles que mostren la manera com Mallorca ha lluitat perquè els drets humans no siguin paper banyat.

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, Pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila
Editor: Mateu Morro

**Producció, Administració
i Publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)

Tel.: 971 725937

Telefax: 971 719385
Apartat de correus 179
07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmau)

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
<http://www.partal.com/ocb>

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

**Consell de redacció /
col·laboradors**

Francesc Bujosa

Catalina Valriu

Antoni Ginard

David Ginard

Antoni Marimon

Biel Mesquida

Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

**Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió dels autors.**

Coberta: Miquel Segura

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Carles Oubiña

Maquetació i Fotocomposició:

Documenta Balear SA

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma.

Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

4 Editorial

32 Opinió

Andreu Coll

MISCEL·LÀNIA
D'ACTUALITAT 18

Aquesta és una secció que inclou una mica de tot: comentaris sobre qüestions polítiques, notícies breus, turisme, solidaritat i altres temes.

Entrevista 25

JOAN MIRALLES,

director del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears (UIB), és el protagonista de l'entrevista en profunditat d'aquest número. Mateu Morro ha tengut una llarga conversa amb ell i titula l'entrevista: la insaciable curiositat d'un investigador.

33 Societat

És enòleg, jove i felanitxer. Francesc Grimalt acaba de publicar *El vi a Mallorca*, un llibre suggeridor que reflecteix la realitat vitícola de l'illa.

I-IV Notícies
de l'Obra

Semblança 24

Miquel López Crespí

ECOLOGIA 20

Anàlisi de les Directrius d'Ordenació Territorial elaborades pel Govern Balear

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colònia

Tendències

Música

Àlex Volney 39

Art

Cristina Ros 40

Cinema

Pau Rosselló 42

Llibres

Biel Mesquida 44

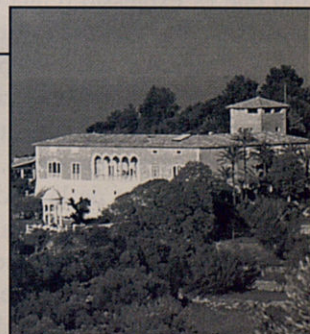
La Botiga

El Mirall 46

itineraris 36

LA POSSESSIÓ DE SON MARROIG

Gaspar Valero ha dissenyat una sèrie de recorreguts per la Part Forana de Mallorca per als alumnes de l'ICE. Aquests mateixos itineraris, els ha adaptats per a la nostra revista. En aquest número, visitam la famosa possessió de Son Marroig, a Deià.

Un Estatut fet a la mida de Madrid

La reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears es pot considerar des de dos caïres: des de l'increment competencial i de millora del funcionament de les institucions, o des de la consolidació d'una autonomia de tercer ordre, sense un veritable reconeixement de la personalitat nacional i de la capacitat d'autogovern de les Balears. Tot plegat, el debat polític ha tengut poca transcendència: els marges ja havien estat fixats a Madrid pel consens entre els partits d'àmbit estatal. Es tractava, sobretot, de complir un tràmit que la racionalitat política administrativa de l'estat feia necessari. Ni més ni pus. Un cop dit això, cal dir que el "café per a tots", al qual se'ns convida, implica un notable grau de descentralització. L'estructura autònoma de l'estat, amb aquest paquet de reformes, guanya en coherència i en eficàcia. Un cop traspasada la sanitat a Catalunya, el País Basc, Navarra, Galícia, el País Valencià, Andalusia, les Canàries i Aragó, quin sentit tenia el manteniment d'una sanitat centralitzada a la resta de comunitats? La mateixa lògica d'aquesta tramitació obeeix més a resoldre una necessitat administrativa que no a respondre a una demanda d'autogovern. És per això que la negativa del PP a admetre en el text la paraula nacionalitat no és una qüestió tan formal com sembla. Aragó i les Canàries han incorporat aquesta expressió als seus estatuts. Per tant, de qualche manera s'ha fitat terminològicament allò que és descentralització administrativa i allò que és expressió d'una cessió de capacitat política, per minvada que sigui. Cal recordar que la supressió va ser producte de la intervenció directa de Madrid, per tant, encara que no tenguí conseqüències jurídiques, estableix el caràcter atorgat de la reforma i en marca les limitacions de cara al futur. L'articulat del nou Estatut és conseqüència d'aquesta opció que, en definitiva, dibuixa una autonomia menor.

No sols perquè no té capacitat de recaptació i gestió dels seus propis recursos econòmics, sinó perquè renuncia a aspectes essencials dels nivells autònoms de les comunitats autònomes capdavanteres. Així, per exemple, les Balears no podran comptar amb una policia autònoma. El tema no és secundari si hom considera el desgavell d'un model policial on coexisteixen policies locals, policia nacional i guàrdia civil. Si hi ha un àmbit que necessita mà de metge, en benefici d'una major eficàcia, és el dels cossos de seguretat. La creació

d'una policia autònoma era una passa tan lògica com el traspàs de l'educació i la sanitat.

Pel que fa a la llengua, una altra vegada s'ha vist la fragilitat de les conviccions de certs àmbits polítics. Per a aquests sectors, hi ha una llengua oficial que és el castellà i una llengua d'estar per casa, folkloritzant, que no se sap bé quin nom té. El garbuix de prejudicis, ignorància, autoodi i inconsciència és tan gran que certes posicions ens farien riure si no fos perquè amenacen la mateixa supervivència de la nostra cultura.

La sorprenent enquesta del Sr. Ferrer

Està comprovat que no tot el problema autònic es redueix als traspassos competencials. Un cop efectuades les competències cal veure com es gestionen, què es vol fer amb elles. Això pot posar en evidència penoses incapacitats. Aquest és el cas de l'extravagant enquesta promoguda pel conseller Ferrer. Una enquesta que fa un grapat de plantejaments, quasi tots amb un caràcter ideològic, sense garantir la confidencialitat de les respostes. Des d'aquest punt de partida els resultats no poden tenir cap fiabilitat. Tan sols podrà ésser una eina a emprar en funció dels interessos del partit del Sr. Ferrer.

Però, a més a més, no se sap si per ingenuïtat o per un excés de sinceritat, ja a la mateixa circular a les famílies es fa palesa una de les intencions ocultes de l'enquesta: confrontar el col·lectiu anònim de mares i pares (la majoria silenciosa) amb el dels ensenyants (el col·lectiu sindicat i díscol). Aquesta actitud de posar en qüestió el treball dels professors sols pot provo-

car irritació. No és estrany que l'STEI i els sindicats de l'ensenyament ja hagin protestat.

Però no acaben aquí els despropòsits. L'enquesta pretén —i aconsegueix— contraposar l'ensenyament privat al públic en perjudici d'aquest darrer. Ja amb la caricaturesca denominació dels

centres públics com a centres estatals no concertats es mostra la visió d'aquests centres subordinada a l'ensenyament privat. D'altra banda, sempre que es parla de la llengua catalana es fa amb el nom de "llengua catalana, pròpia de les Balears" i en canvi,

la llengua castellana, se l'anomena sense afegitons. Això ens submergeix en una mar de dubtes: d'on és pròpia la llengua castellana impartida a les Balears?, de les Balears?, de Castella?, Argentina? Es refereix, com sembla lògic, a un castellà comú i estàndard? I, per un altre cantó, la mateixa referència vol dir que existeix una altra llengua catalana no pròpia de les Balears? O és que Ferrer nega l'existència d'una llengua catalana comuna i estàndard?

Aquesta actitud de posar en qüestió el treball del professorat sol pot provocar irritació

...

Els drets humans, una tasca per davant

Programa de formació sanitària, promoció i desenvolupament comunitari de la dona. Alt Amazonas (Perú), 1997. Finançament: 1.212.290 pessetes. Projecte desenvolupat per Llevant en Marxa.

Cinquanta anys després de la Declaració Universal dels Dret Humans, els diferents articles que integren aquest dossier posen de manifest la necessitat de continuar ajudant les poblacions més desprotegides i d'educar els infants en la solidaritat.

A les Balears, hi ha nombroses associacions i ONG que treballen en favor del Tercer Món. L'informe sobre els drets humans està il·lustrat amb les fotografies dels diferents programes que ha finançat els Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.

DOSSIER
•••

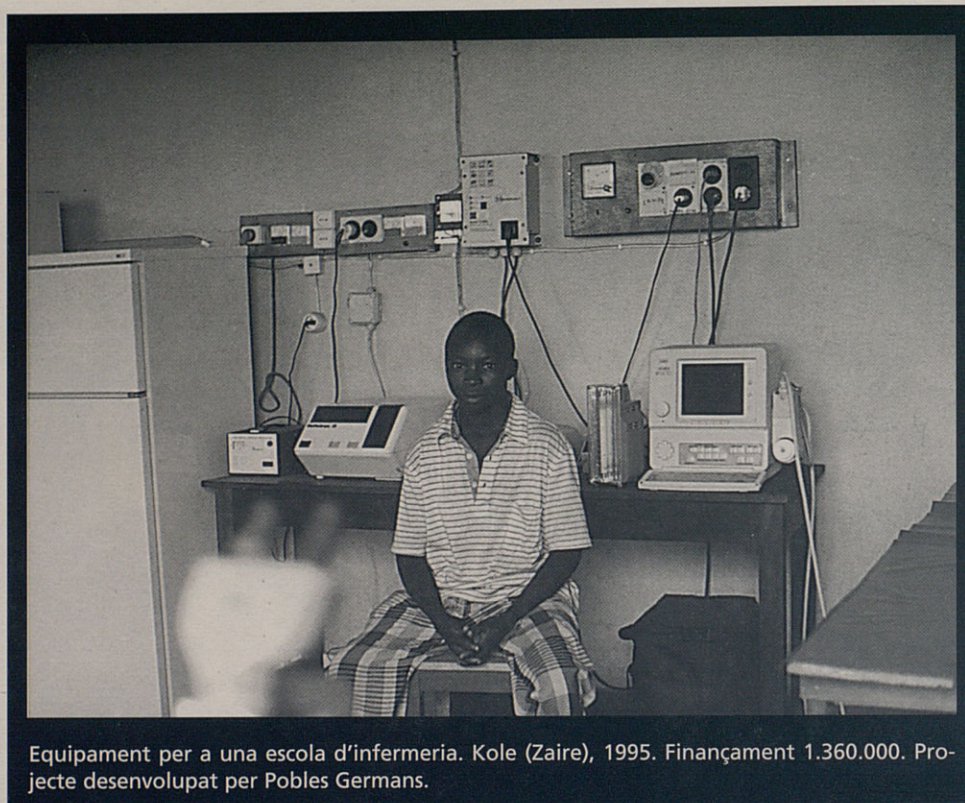
El treball per la cooperació

Enguany es compleixen 50 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans. Des de Mallorca fa molt de temps que diversos grups hi treballen, alguns de forma directa

amb la reivindicació i la denúncia de la seva violació, altres de forma indirecta. La cooperació amb el països del tercer món és una d'aquestes formes indirectes.

La cooperació descentralitzada s'entén com les accions conjuntes de grups comunitaris, d'entitats locals i d'ONGD, que comptin amb la participació directa de les comunitats beneficiàries, tant en la planificació com en l'execució i l'avaluació de projectes que promoguin un desenvolupament sostenible. Aquesta cooperació es fonamenta en la democràcia, el desenvolupament i els drets humans, ja que no la podrien entendre si no s'assegura el compliment de les condicions que garanteixin aquests tres eixos vertebradors d'una societat plural i sobirana, amb unes condicions dignes per a l'existència dels seus membres i el respecte cap a la persona i la seva integritat. Si tenim en compte el fet que el teixit social del poble llatinoamericà, africà... es basa en la "comunitat" com a punt de referència social, econòmic i cultural, podrem pensar que un aspecte cabdal a considerar quan hi cooperem és la concepció de la persona com a element d'interrelació amb ella mateixa i els altres, i d'ella i els altres amb l'entorn.

La cooperació descentralitzada ha de donar lloc a una relació directa i personal entre les comunitats, a lluitar per un model de desenvolupament sostenible, respectuós amb el medi am-

Equipament per a una escola d'infermeria. Kole (Zaire), 1995. Finançament 1.360.000. Projecte desenvolupat per Pobles Germans.

bient i d'afavoriment simultani de les comunitats del nord i del sud. El fet que els ajuntaments, els consells insulars i les mancomunitats siguin les instàncies públiques més properes al ciutadà fa que sigui possible un major grau de participació en la cooperació.

A Mallorca, com en altres indrets, la solidaritat amb els pobles menys afavorits del Tercer Món té la seva arrel en l'església. Des d'ella, mitjançant els missio-

ners i les missioneres, es va començar una tasca molt interessant i útil que fou l'origen de la cooperació a la nostra illa. La seva tasca primordial era ajudar els pobles oprimits mitjançant la religió. La cristianització era

l'objectiu, el mitjà era el treball de desenvolupament que s'hi feia.

L'any 1992, Justícia i Pau de Mallorca posa en marxa una campanya anomenada Mallorca Solidària, cap al 0'7%, amb la col·laboració

d'algunes ONG, amb l'objectiu d'engrescar les administracions públiques de Mallorca en la solidaritat amb els països pobres mitjançant la creació d'un Fons de Cooperació.

Des d'aquesta campanya, el 13 de maig de 1993, els ajuntaments de Lloret de Vistalegre, Campanet, Llubí, Sineu, Escorca, Sencelles, Santanyí, Binissalem, Selva, Felanitx, sa Pobla, Palma i Manacor, a més de la Mancomunitat del Raiguer, el Consell Insular de Mallorca i Justícia i Pau, es varen comprometre, mitjançant la signatura d'un document, a constituir el

La cooperació descentralitzada ha de donar lloc a una relació directa

Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, coordinar els esforços de solidaritat, obrir camins d'educació i sensibilització solidària i treball conjunt amb les ONG per dur a terme una realització més efectiva dels projectes de cooperació amb el Tercer Món.

La Comissió 0'7 de Mallorca sorgeix l'any 1994, com a ressò del mateix moviment a la resta de l'Estat espanyol. S'hi agrupen col·lectius de forma unitària per conscienciar les institucions i la societat de la necessitat de destinar el 0'7% del pressupost d'ingressos de les administracions públiques i dels recursos propis dels ciutadans, per a la cooperació al desenvolupament. Aquesta iniciativa va donar solidesa al Fons Mallorquí, ja que aquelles administracions que desitjaven destinar un percentatge del seu pressupost municipal ja disposaven del mitjà per fer-ho, el Fons Mallorquí.

Dia 19 de octubre de 1993, ara farà cinc anys, es va constituir a Palma el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, format per 12 ajuntaments de Mallorca, el Consell Insular de Mallorca i l'associació Justícia i Pau. En aquests cinc anys s'hi han anat incorporant socis fins que en l'actualitat són 48. El Fons Mallorquí es va constituir seguint el model d'altres llocs on s'havia creat un fons de cooperació. Aquests eren: el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (1986), Euskal Fondoa - Fons Basc (1988) i el Fons Valencià de Solidaritat (1992). Posteriorment a la creació del

Fons Mallorquí, es va constituir el desembre de 1993 el Fons Menorquí de Cooperació. El 19 de setembre de 1995 es varen constituir la Confederació de Fons de Cooperació i Solidaritat, integrada pel tots els fons esmentats. El novembre de 1997 es va constituir el Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade, que s'ha incorporat a la Confederació.

Els socis de ple dret del Fons Mallorquí són els ajuntaments d'Alaró, Alcúdia, Algaida, Ariany, Artà, Banyalbufar, Binissalem, Búger, Bunyola, Calvià, Campanet, Capdepera, Consell, Costitx, Deià, Escorca, Esporles, Estellencs, Felanitx, Fornalutx, Inca, Lloret de Vistalegre, Lloseta, Llubí, Llucmajor, Mancor de la Vall, Maria de la

Salut, Marratxí, Palma, Petra, sa Pobla, Pollença, Puigpunyent, ses Salines, Sant Llorenç des Cardassar, Santa Eugènia, Santa Margalida, Santa Maria del Camí, Santanyí, Selva, Sencelles, Sineu, Sóller, Son Servera, Vilafranca de Bonany; el Consell Insular de Mallorca, la Universitat de les Illes Balears i Justícia i Pau. També són socis col·laboradors del Fons Mallorquí el Govern Balear, S'Oliver d'Estellencs, el GOB (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa), l'Obra Cultural Balear, el PSM-Nacionalistes de Mallorca, el Sindicat Autònom de Banca i Estalvi de les Illes, l'Àrea de Pau i Solidaritat d'Esquerra Unida i el Col·legi Oficial de Psicòlegs de Balears.

•
*El 1993 es
va constituir
el Fons de
Solidaritat*
•••

El Fons Mallorquí, en l'assemblea de 1996, va aprovar unes línies d'actuació que anaven més enllà del finançament de projectes a ONGDs, que suposaven una visió global de la cooperació, amb la voluntat que un dia la cooperació amb els països del sud pogués esdevenir aspecte transversal en tots els camps de la societat. Aquestes línies de treball s'han anat concretant amb diverses d'activitats.

Cada any el Fons Mallorquí realitza una convocatòria per a la presentació de projectes de cooperació al desenvolupament. Enguany s'ha fet la 5a convocatòria. Des de l'any 1994 fins al 1997 s'han finançat un total de 105 projectes de cooperació a ONGDs per treballar en 23 països d'Àfrica, Àsia, Amèrica Llatina i Europa (Bòsnia).

A més del finançament de

Imatge d'un hort en ple desert del Sàhara. Projecte subvencionat pel Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.

projectes, el Fons Mallorquí ha obert nous camps de treball, fruit del treball conjunt amb les entitats i associacions de cooperació. El Fons Mallorquí vol participar en els agermanaments que se signin amb ajuntaments socis, per tal que els acords puguin fer-se efectius, coordinant les diferents accions a realitzar. En aquests convenis d'agermanaments, també hi podran participar les ONG del Nord i del Sud que treballin a la zona. Cal garantir que els acords siguin efectius i suposin un compromís de treball permanent, mitjançant projectes que donin un sentit real a l'agermanament.

Des del Fons també es promou la signatura de convenis de col·laboració que se signen amb entitats, empreses, institucions, associacions..., per tal de treballar conjuntament i poder aconseguir una cooperació amb el Tercer Món més efectiva.

Dins l'àrea de campanyes de sensibilització, el Fons Mallorquí ha realitzat nombrosos col·loquis sobre cooperació, tant a pobles com a Palma, i va realitzar una exposició sobre projectes finançats. Ara, per a 1998 s'o-

Construcció d'una colònia de cases. Kothapalli (L'Índia), 1996. Finançament: 679.636 PTA. Projecte desenvolupat per la Fundació Vicens Ferrer.

fereix una activitat anual, a tots els ajuntaments, que consisteix en una exposició de projectes finançats a ONGDs, i col·loquis trimestrals a càrrec del Fons Mallorquí i d'una ONGD diferent en cada col·loqui que explicarà quina és la seva tasca. En aquesta programació es podrà treballar en la interrelació entre l'ajuntament, els grups socials del poble i les escoles.

Dins d'aquest àmbit es va crear el Centre de Formació per a la Cooperació (CFOC), constituït el 27 de gener de 1997 a partir de la col·laboració entre una àmplia re-

presentació de les ONG mallorquines o amb presència a l'illa i el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, amb la pretensió de donar resposta a la necessitat de treballar en la sensibilització de la població en general i la formació de cooperants i persones interessades.

Pretenen, així, contribuir a desenvolupar una cooperació conscient i responsable, entenent la cooperació com a quelque cosa més que la canalització dels recursos econòmics i conscients de la importància de la formació en l'aplicació dels recursos

humans com a punt de partida per a la creació de lligams estables nord-sud.

Per un altre costat, el Fons Mallorquí disposa anualment d'una partida pressupostària per a les ajudes urgents per causes diverses: refugiats, catàstrofes naturals, etc. D'aquesta manera, el consorci (en representació dels seus socis) pot donar una resposta immediata a les situacions d'urgència. Els anys 1994 i 1995, mitjançant la Creu Roja, es varen aportar 5.882.497 pessetes per a la compra de flassades per als camps de refugiats a Libèria, Sierra Leone i Ghana.

L'any 1996 es varen destinar 10 milions de pessetes a la compra de material humanitari per als camps de refugiats de Kigoma (Tanzània). Aquest mateix any, més de 800.000 pessetes foren per a ajuda humanitària als refugiats de Bòsnia-Hercegovina, que arribaren a aquesta regió a través de Mallorca Solidària. L'any passat els fons d'emergència es destinaren al Burundi (llet infantil per a orfes a Nyabikere), Nicaragua (olles comunitàries a Nandaime) i Cuba (llençols per a hospitals pediàtrics de L'Havana).

El Fons Mallorquí ha donat

Roldan

Cream espais para conivre

Eusebi Estada, 66-68

07004 Palma de Mallorca

Tlf.: (971) 20 98 13

Fax: (971) 75 38 50

- PLANIFICACIÓ I PROJECCIÓ D'ESPAIS
- EQUIPAMENTS PROFESSIONALS
- INFRASTRUCTURA
- COMPLEMENTS
- INSTAL·LACIONS INTEGRALS
- COL·LECTIVITATS
- BIBLIOTEQUES I ARXIVS
- HOTELERIA I RESTAURACIÓ
- GARANTIA POST-VENDA

també suport al poble saharauí amb l'organització de caravanes en solidaritat amb el Sàhara, i el desenvolupament d'un projecte de beques per a nines i nins saharauis que cursen estudis d'ensenyança secundària a la Mancomunitat del Rai-guer, amb col·laboració de l'Associació d'amics del poble saharauí.

Per una altra banda, s'ha de destacar que el Fons Mallorquí i el Fons Català assisteixen, conjuntament, com a representants de la Confederació de Fons a la Federació Espanyola de Municipis i Províncies a Madrid, la qual cosa permet tenir un contacte permanent amb la cooperació municipalista de l'Estat espanyol. Així mateix, per tal de poder participar en projectes que es desenvolupen en àmbits i sectors de població on el Fons Mallorquí no finança cap projecte, s'han cofinançat amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament. Precisament, conjuntament amb el Fons Català i l'Euskal Fonda, el Fons Mallorquí disposa d'una àrea de seguiment dels projectes a Centreamèrica, el Carib i Mèxic. És important que les aportacions econòmiques vagin

acompanyades d'una consciència de cooperació globalitzadora, i d'una sensibilització integral de la societat civil i les instàncies públiques per poder incidir en tots els camps socials. Això només és possible si s'estableixen sistemes d'interacció entre la societat civil organitzada (sindicats, ONG, associacions, entitats...) i el Fons Mallorquí. En aquest sentit, el reforçament de la difusió de la tasca que es desenvolupa en cooperació i de les aportacions econòmiques que les entitats locals fan al Fons Mallorquí per aquest concepte, poden produir una major sensibilització en els ciutadans. S'ha de tendir al fet que la societat civil vegi canalitzada la seva solidaritat mitjançant l'aportació econòmica del seu ajuntament i, per aconseguir-ho, cal un treball clar i definit, destinat a una societat civil organitzada en base al seu territori i a la pròpia realitat. En aquesta línia, el Fons Mallorquí treballa per servir de nexa d'unió entre l'organització social i les institucions i administracions que destinen uns recursos a la cooperació amb els països del sud.

Catalina Socies

Les ONGs que treballen des de Mallorca

ACSUR-Las Segovias
AFFEM
Amnistia Internacional
Apotecaris Solidaris
Associació d'Amics del Poble Saharauí
Asamblea de Dones
Associació Maliche (Nicaragua)
Ayuda en Acción
Associació Pau i Solidaritat de les Illes Balears
Bòsnia Viva
Càritas Diocesana de Mallorca
Comitè de Solidaritat amb Amèrica Llatina
Congregación Religiosas Terciarias Trinitarias
Congregación Madres de los Desemparados
Creu Roja (Assemblea balear)
Curolla
Drets Humans de Mallorca
Delegació Diocesana de Missions
Educació i Desenvolupament
Enginyeria sense fronteres
Fundació Cooperació i Educació
Fundació Vicenç Ferrer
Germanes de la Caritat de sant Vicenç de Paül
Grup Educació per a la Pau. IES Llorenç Garcia i Font
Intermon
Justícia i Pau
Llevant en Marxa
Manos Unidas
Médicos del Mundo
Médicos Mundi
Nins de l'Amazònia
Pobles Germans
Prosud
S'Altra Senalla
Unicef
Veïns Sense Fronteres
Voluntaris de Mallorca

Optica Susa

MULTIOPTICAS

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
Tel. 971 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

Educació i pràctica dels drets humans

Dos fets destacats es produïren l'any 1948. Dia 30 de gener morí, assassinat a Nova Delhi, el gran defensor de la pau i de l'acció no violenta, Mohandas Karamchand Gandhi. Dia 10 de desembre, a Nova York, fou aprovada i proclamada per l'Assemblea General

de les Nacions Unides la Declaració Universal dels Drets Humans. Més que el record, obert i agraït, a ambdues efemèrides, cal cercar-ne aprofitament, diari i constant, per al desenvolupament plenament humà de l'entorn on vivim.

Jo veig els drets humans com la teoria; Gandhi, com la pràctica. Els primers assenyalen el que cal complir, des d'on hem de treballar i cap a on hem d'anar les persones; són el fonament i l'ideal de l'actuació humana. Representen la "Constitució", la Carta Magna, la suprema llei de les possibles lleis que surtin de tots els estats del món. El mahatma realitzà l'aplicació, concretada al

poble de l'Índia, dels drets teòrics que tenim totes les persones. Parlà clarament, però sobretot mostrà amb fets el que creia. Fou simplement conseqüent: la seva vida és encara avui un exemple, entenedor i senzill, que fàcilment ens pot

il·luminar i engrescar en la tasca diària de viure la vida amb il·lusió, risc i sentit.

A la vida hi ha un procés dialèctic. Molts de filòsofs n'han parlat extensament. El grec Heràclit, ja en el segle V aC, afirmava que tot flueix i, constantment i cíclicament, es produeix l'harmonia entre els oposats. Al començament del segle XIX, el jove alemany Hegel parlava de la reiterada síntesi que sempre

surt de l'oposició entre la tesi i l'antítesi. Tot esdevé un camí que contínuament es va fent. Aplicam sempre el procés de "... pensar-fer-pensar-fer..." o, si voleu, "veure-jutjar-actuar". Dins la mentalitat "A", que avui vivim, cal que revisem

també com es dona aquí l'aplicació dels drets humans. Quan dic mentalitat "A", vull expressar amb aquest prefix grec tot allò que les nostres generacions neguen o ignoren. Vivim dins una societat que no vol ideologies, que teòricament no accepta l'enfrontament o lluita de classes, que no vol reconèixer l'explotació humana d'uns sobre els altres, que es nega a reconèixer —també entre nosal-

tres— que uns pocs cada dia es tornen més rics mentre que augmenta vergonyosament el nombre dels marginats, que no troben ja lloc dins la societat. La nostra terra és venuda cada dia més a l'especulació fàcil i als interessos només econò-

mics, sovint amb el consentiment clar —o implícit— de molts de representants del poble, que no saben —o no volen— fer la tasca política que els escau.

Dins aquest context on vivim parlar d'educació en els drets humans ha de suposar simultàniament la pràctica (dialèctica, revisable, corregida...) i l'aplicació (constant, adequada, entenedora...) dels mateixos drets, partint del nivell local on es

viu per arribar progressivament al nivell nacional i estatal, veient la repercussió que es pot obtenir a nivell mundial o universal. Cal sempre la veu clara i exigent que vagi constanment repetint i reivindicant:

- Tot individu té dret a la

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 971 71 80 37

vida i a la llibertat...

- Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió...

- Tots els éssers humans neixen lliures i iguals...

- Tothom és igual davant la llei...

- Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada...

- Cap persona serà sotmesa a tortura...

- Tota persona té dret al treball...

- Tota persona té dret al descans i al lleure...

- Tota persona té dret a l'educació...

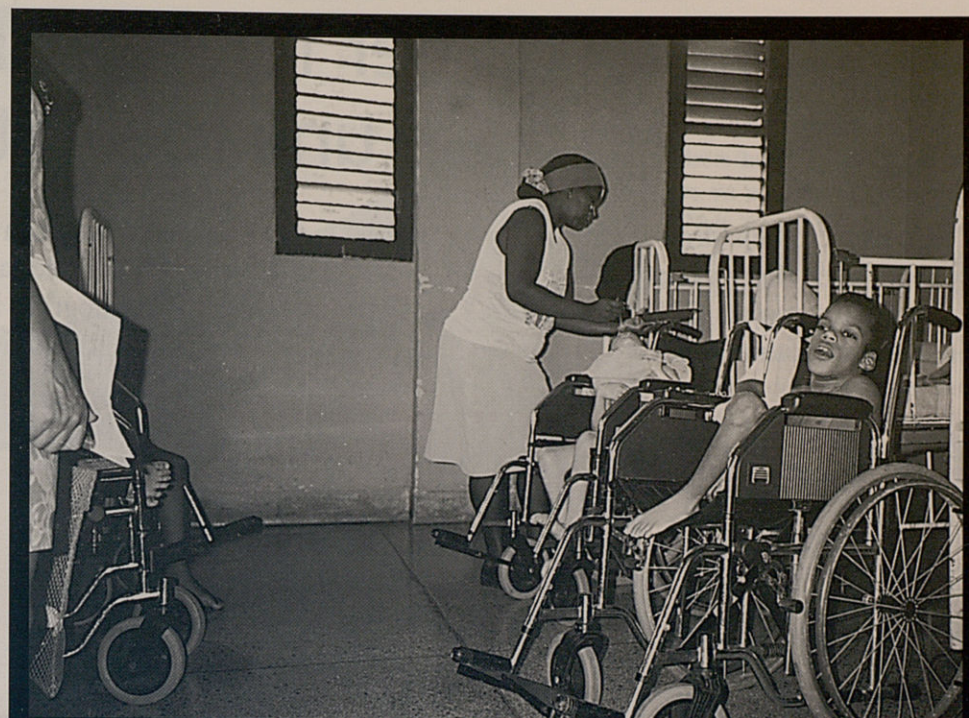
...sense cap distinció de raça, de color, de sexe, de llengua, de religió...

- En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil...

- Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri la seva salut...

- Tot individu té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió...

Aquesta veu, crítica i exigent, serà formada per moltes veus petites i individuals, que s'uniran sense defallir i mútuament s'ajudaran a destriar el camí. Ara bé, dins la nostra societat —sovint teòricament molt crítica— cal revisar també amb exigència l'apli-

Cadieres de rodes per a una llar d'incapacitats. L'Havana (Cuba), 1996. Finançament: 4.880.000 PTA. Projecte desenvolupat per la Congregación Madres de los Desamparados.

cació i el compliment de l'article 29.1 dels drets humans que textualment diu: "L'individu té uns deures envers la comunitat, en la qual només li és possible el desenvolupament ple i lliure de la seva pròpia personalitat."

L'escola és un lloc importantíssim per a la informació i la formació en els drets

humans. Allà els infants —futurs ciutadans amb responsabilitats cíviques— es van preparant per a la vida,

L'escola és un lloc important per a la formació en els Drets

...

i ho fan de forma pràctica, aplicant en la convivència diària i senzilla tot allò gran que un dia se'ls exigirà i que hau-

ran de posar en pràctica dins la gran societat. Un infant que, com a infant, aprèn a

jugar, compartir, respectar, ajudar, estimar, sabrà i podrà després, com a adult, demostrar el que ha après en els primers anys. L'escola, doncs, i tota l'educació tenen una missió clara: mostrar —sobretot amb la pràctica— que l'observança dels drets humans es converteix en una realitat. Sabrem els mestres i els educadors assolir, avui i aquí, aquest repte? Tant de bo que sí!

Guillem Ramis

esco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

esco
leta

Gianni Rodari

Treballar per fer dels drets humans una realitat

La situació dels drets humans al món, de tots coneguda, és lluny del que voldríem. Per aquest motiu, moltes ONG treballen per fer de la Declaració una realitat, malgrat que no sigui

fàcil. És necessària una neutralitat exquisida a fi d'evitar ser qüestionat d'imparcial. Són necessàries una integritat i un prestigi que deixin fora de dubtes la veracitat de la denúncia.

Des de l'any 1961, Amnistia Internacional ha complert aquest paper, i ho ha fet amb tanta cura que l'informe que publica anualment es considera el més fidel baròmetre de la vertadera situació dels drets humans arreu del món.

Aquesta organització, que ha rebut, entre altres guardons, el Premi Nobel de la Pau l'any 1977, s'estén

per més de 120 països i compta amb quatre grups a les Illes Balears: un a Eivissa, dos a Menorca i un a Mallorca.

Des de les Illes, els grups locals hem participat en aquesta tasca des del convenciment que, a pesar del desànim de la difícil situa-

ció a països com Algèria, Indonèsia, Turquia i d'altres, els esforços no són estèrils. Els àmbits d'actuació són ben diversos, però tots convergeixen en la necessitat de difondre la universalitat d'aquests principis; la denúncia i la informació

de la vertadera situació, al marge de la hipocresia de molts governants; i de fer pressió a través de mitjans legítims.

Les tasques que des del 1981 es duen a terme des del grup de Mallorca es poden resumir en diferents apartats. En matèria d'educació, la tasca de difusió de la Declaració se centra principalment en primària i secundària a través de la cessió de material (la nostra carpeta didàctica),

xerrades i activitats puntuals, com l'anomenada campanya "una postal, una vida", en la qual cada escolar remet una postal al govern d'un país per demanar l'alliberament d'un altre infant o jove, com ell, emprisonat.

Pel que fa a les apel·lacions, una de les tasques més clàssiques és l'enviament de cartes als responsables de les violacions, desaparicions, homicidis o empresonaments a fi que investiguin, alliberin i indemnitzin les víctimes o els seus familiars. Lluny de parèixer estèril, aquesta tasca permet anualment alliberar i millorar les condicions de molts de presos d'arreu del món.

Així mateix, periòdicament

la nostra institució centra els seus esforços en certs aspectes del nostre mandat: un dels drets en particular (com podria ser el de la vida, en la campanya contra la pena de mort), un país (Algèria, recentment) o un sector de població (dones,

defensors dels drets humans, sindicalistes...).

Una de les formes habituals de difondre aquestes campanyes en l'àmbit local és la realització de conferències, projeccions de pel·lícules (o cicles, com el que es realitza anualment) i inclús actes populars.

Amnistia Internacional centra els seus esforços sempre des de la perspectiva de l'individu, de la persona

L'informe anual d'Amnistia Internacional és un baròmetre sobre els drets humans

L'any passat, el pres «adoptat» per Mallorca va ser alliberat

salomart s.l.

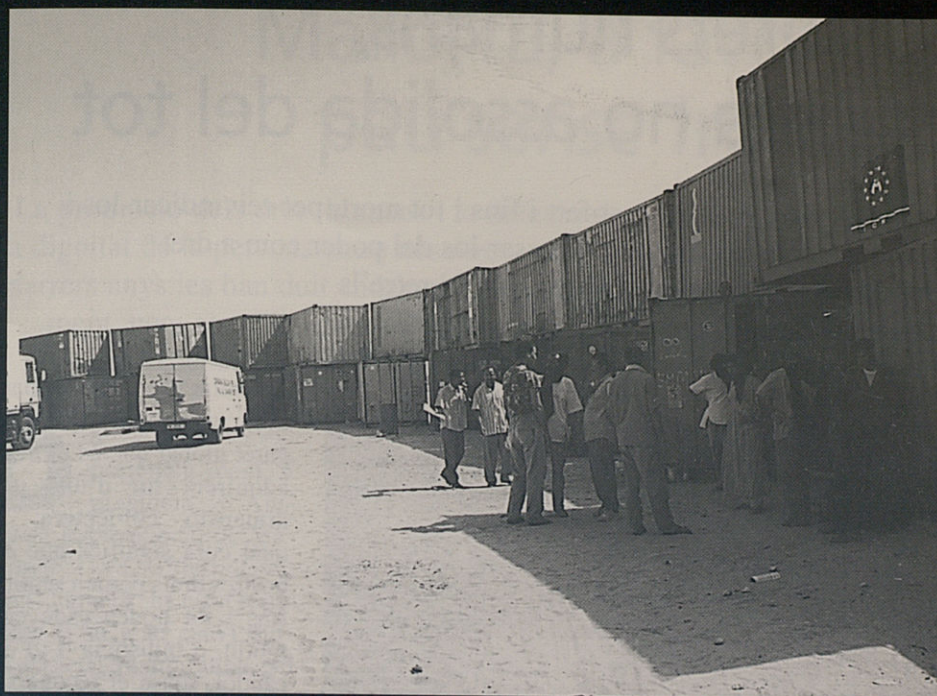
MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N - STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÉFON 971 62 12 15 - MALLORCA

Jaume Salom Bover

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

Caravana al Sàhara el 1997. Recollida de llaunes de tonyina i sardina, i galetes.

que és privada d'uns drets inalienables. A cada grup, se li assigna un pres a fi que, en la mesura de les seves possibilitats, li doni suport, l'ajudi en la millora de la seva situació i pressioni les autoritats per aconseguir el seu alliberament. L'any passat el pres "adoptat" per Mallorca, el peruà Michael Soto Rodríguez, va ser alliberat després que un tribunal en revisés la condemna a 20 anys de presó. Ara treballam per I Gus-

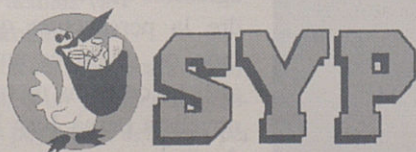
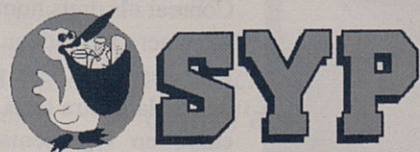
ti Anom Astika, jove estudiant indonesi, fundador de l'il·legal partit PRD, que va ser detingut, acusat i condemnat a quatre anys en virtut de la llei antissubversió, per repartir fulletons, participar en col·loquis i conferències. El judici va estar plagat d'irregularitats, entre

les quals destaca l'absència d'onze testimonis, dels quals l'acusació llegí les declaracions però als quals la defensa no pogué interrogar. Anom pateix asma i no se li ha permès de ser visitat per un metge, a pesar d'haver sofert una pulmonia greu recentment.

•
**Amnistia
Internacional
obtingué el premi
Nobel de la Pau
l'any 1977**
•••

Des de l'any 1948, s'han celebrat i aprovat més de 50 convencions, pactes o acords relacionats amb drets humans. Recentment, es va acordar la creació de l'Alt Comissionat de Nacions Unides per als Drets Humans, i tenim l'esperança que aquest Comissionat afavoresqui el compliment dels pactes per més i més països. En aquest 50è aniversari, que se celebra el 10 de desembre, tenim la perspectiva d'importants avenços i dramàtics retrocessos. Amb la idea d'aprofitar aquest esdeveniment, a Mallorca s'ha constituït una plataforma, de la qual formen part moltes entitats que estan treballant de manera conjunta, amb el suport d'institucions públiques, per tal de promoure el contingut de la declaració, denunciar la situació i construir una ampla xarxa d'organitzacions que defensin aquests drets i donin suport a les víctimes. Durant aquests mesos es duran a terme diversos actes en aquest sentit. Com Anom, milers de persones pateixen la més greu de les injustícies: la vexació de perdre allò que és intrínsec a l'individu. I no podem estar mans plegades.

Pere Manel Mulet

**84 TENDES
A TOT MALLORCA**

**NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS**

Els drets humans, una conquesta no assolida del tot

Els drets humans, des d'una perspectiva històrica, no han estat un do, sinó una conquesta. Per aquest motiu, cal fer memòria de tots els qui, també a Mallorca, han lluitat,

sofert i fins i tot mort, per reivindicar-los i arrabassar-los del poder com a dret universal. Cal retre'ls homenatge agraït.

No podem oblidar que els drets humans són una conquesta mai no assolida del tot, perquè sempre hom pot anar més enllà en la comprensió i en l'abast de cada un dels drets fonamentals i perquè hi ha el risc, que la història ens ensenya que no podem minimitzar, de fer passes enrere en el reconeixement pràctic dels drets per a tots: noves realitats socials de marginació, noves situacions de domini i d'explotació donen lloc a nous perills, a noves viola-

cions dels drets.

Una cosa és la Declaració escrita i una altra de ben diferent, la praxi. Si els drets no són un treball, un quefer i una construcció de cada dia, arriben a esvair-se.

Els drets humans suposen una opció de vida i de per vida.

Defensar els drets ens obliga a situar-nos al costat d'aquells els drets dels quals són violats, menyspreats o

ignorats ara i aquí. Promoure els drets implica, a més, una actitud de crítica i canvi permanents, perquè

planteja constantment el rept de revisar i transformar tot el que n'és un atemptat. Significa tenir l'home-la dona,

la persona, com a la norma de la societat i no a l'inrevés, talment com la llibertat sols és la suma de les persones lliures i mai no és fruit d'una imposició.

*Ens importa la
utopia, hi creim i
la volem ja*

...

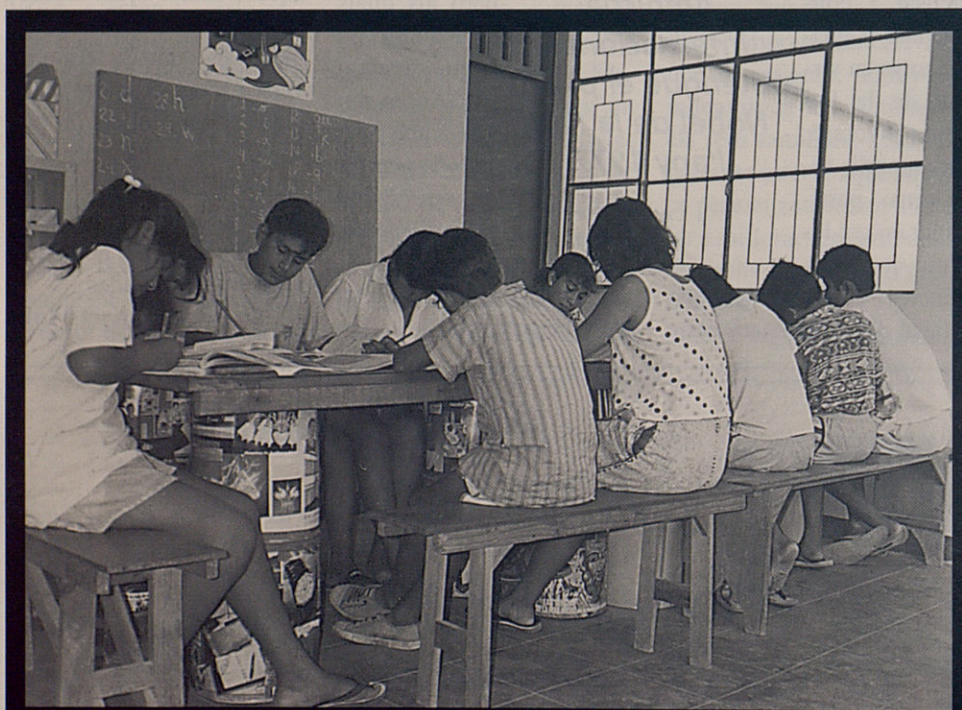
Treballar pels drets humans avui, en el context del llogaret global que és el món, adquireix tot d'una una dimensió col·lectiva, la qual cosa significa que els nostres drets perden sentit, i fins i tot poden esdevenir motiu d'injustícia i d'escàndol, sense el reconeixement dels drets de tothom i de tots els pobles alhora.

La mesura per verificar l'opció per als drets humans és la preocupació que mantenim i actuam en favor dels drets dels altres. En una dinàmica tensional entre el nord i el sud com la que vivim, els qui som al nord sols podem autenticar les nostres postures en la mesura que els drets dels pobles del sud ens importin i ens moguin.

Dedicar temps i treballs al respecte dels drets humans és la forma més a l'abast de proclamar que ens importa la utopia, que hi creim i la volem ja.

Conrear els drets humans és la manera més adequada de tenir les arrels ben plantades en la nostra terra, sense caure en fonamentalismes agressius que ens facin perdre la perspectiva que el món on vivim és ample i aliè, tal com ens recordà el novel·lista peruà José María Argüedas.

Carmel Bonnín

Biblioteca Nuestra Señora del Rosario. San Martín (Perú), 1995. Finançament: 1.022.727 PTA. Projecte desenvolupat per les Germanes de la Caritat de Sant Vicenç de Paül.

Mallorca, a favor d'una pau sense fronteres

La promoció dels drets humans i la defensa de la dignitat de la persona entre nosaltres, aquests darrers anys les han duit endavant, majoritàriament, gent senzilla, que amb major o menor preparació acadèmica, en petits grups, han fet

l'opció pel canvi d'una societat autoritària, insolidària, violenta, a una societat i un món més just, solidari, igualitari i a favor d'una pau sense fronteres. Com un més d'ells, aixec aquí la meua veu.

Des de la meua experiència com a president d'Amnistia Internacional de Mallorca (1982-1983) i de drets humans, he estat testimoni d'un gran canvi dins la societat mallorquina pel que fa a l'assimilació dels valors continguts en l'esmentada Declaració. Ja els darrers anys de la dictadura franquista varen sorgir uns grups, unes veus que s'enfrontaren als trepitjaments constants dels drets humans, i que promogueren un moviment reivindicatiu de base obrera, veïnal, polític i cultural –legal o clandestí– que lluitaren per les llibertats polítiques. Com a membre del Grup de Drets Humans, que va néixer a la parròquia de l'Encarnació l'any 1974, crec que és de justícia destacar el paper important que va jugar aquesta parròquia oferint un espai de trobada quan no hi havia llibertat de reunió.

Bastants de polítics actuals varen trobar aco-llida en els seus locals, on entraven d'un en un a les reunions per no ser detectats per la policia. I també va ser important el suport que aquesta

Centre urològic als campaments de refugiats saharians. Sahara (Argèlia), 1994. Finançament: 2.513.567 PTA. Projecte desenvolupat per l'Associació d'Amics del Poble Saharauí de les Illes

parròquia donà a la llengua, la cultura i l'autonomia del nostre poble. Ponents com

Sebastià Serra,
Josep Maria
Llopart,
Fèlix Pons,
Francesc de
Borja Moll,
Aina Moll,
Gabriel Janer
Manila, Ferran

Bonnín, Lluís Maria Xirri-
nacs, etc., foren veus que hi
ressonaren per fer prendre
consciència a la societat dels
drets de la persona i del po-

ble, i de les injustícies que
patíem. Allà es creà l'any
1978 i es reuní durant cinc 5
anys Amnistia
Internacional de
Mallorca, amb
Cecili Buele
com a primer
president.

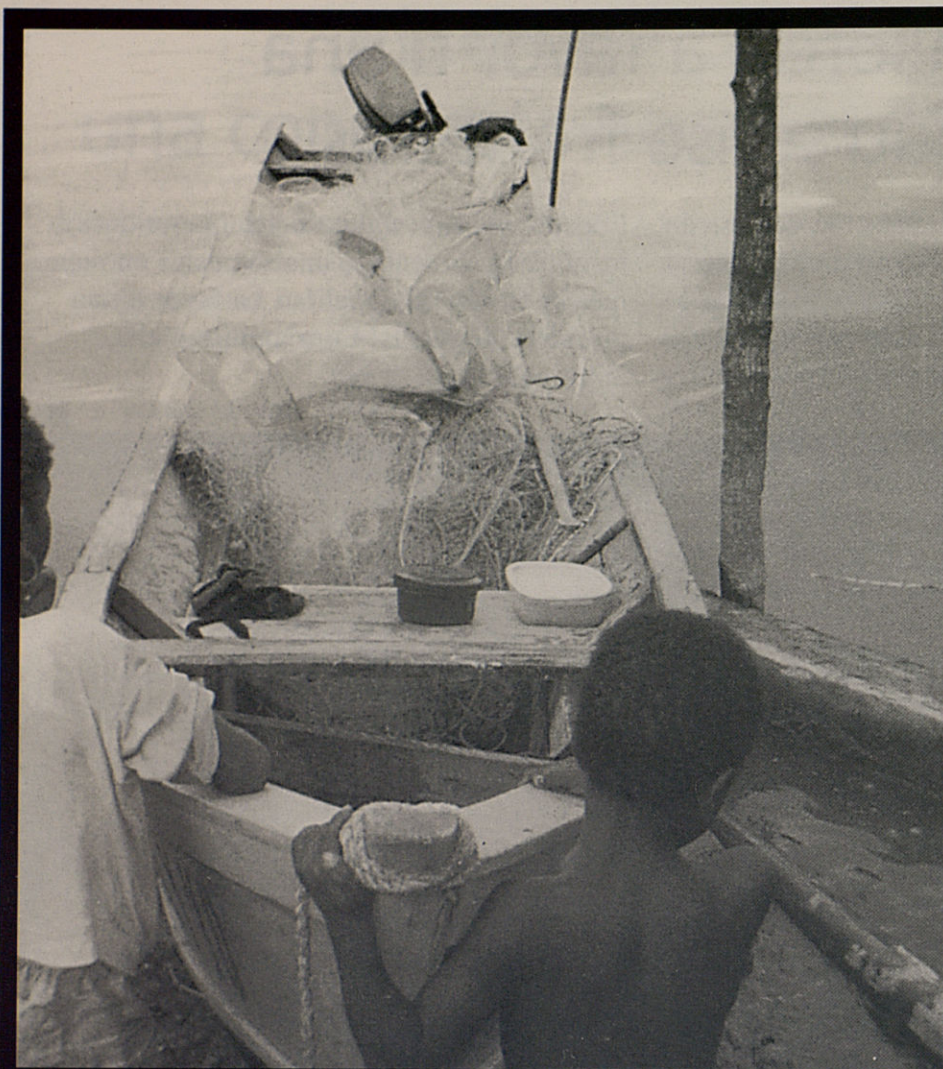
Amb la transi-
ció democràti-
ca, la dinàmica
cultural i política de Ma-
llorca va ser molt intensa.
L'espai públic es recuperà
per la participació d'import-
ants sectors populars: les

AAVV, a partir del 73, amb
la seva lluita no sols per la
millora de les condicions de
vida més hu-
mana dels
barris, sinó
també pel
canvi polític
de la societat,
comença el
m o v i m e n t
ecologista, de

defensa del medi ambient
tan amenaçat llavors i ara,
amb el GOB (1973) al seu
cap; l'any 1975 marca els
inicis de Justícia i Pau que ha

*Amnistia
Internacional es va
crear l'any 1978*

*Ara vivim un
moment històric
difícil de catalogar*

Microempresa de pesca a Andagoya. El Choco (Colòmbia), 1994. Finançament: 1.818.955 PTA. Projecte desenvolupat per Madres de los Desamparados.

tengut un pes ben rellevant en la promoció de la justícia i l'educació per la pau.

Fruit de l'acció d'aquesta entitat, amb el suport del Consell Insular, el novembre de 1993 es constitueix el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació que aglutina l'ajuda al Tercer Món de la societat civil, una tasca que fins aleshores era quasi exclusiva de l'Església a través del Secretariat de Missions; la fundació l'any 1962 de l'Obra Cultural Balear, que lidera el llarg procés de la normalització lingüística, un procés difícil que ha de

superar l'anomenat autoodi, l'acceptació de la postergació de la llengua territorial, però en què es juga la supervivència d'una llengua, d'una cultura, d'un poble. I un llarg etcètera d'entitats, campanyes (0,7), pressions populars (com la multitudinària al Parc de la Mar: "Parc sí, pàrquing no"), cicles com "Cultura Fi de Segle", l'aprovació del re-

glament de participació.

Ara vivim un moment històric difícil de catalogar.

D'una banda tenim gran quantitat d'ONG, qualcunes que funcionen conjuntament com a plataforma per una acció més eficaç, les institucions polítiques autonòmiques i bas-

tants Ajuntaments participen en projectes solidaris.

•
*S'ha perdut la
utopia col·lectiva
d'una societat
més justa*
•••

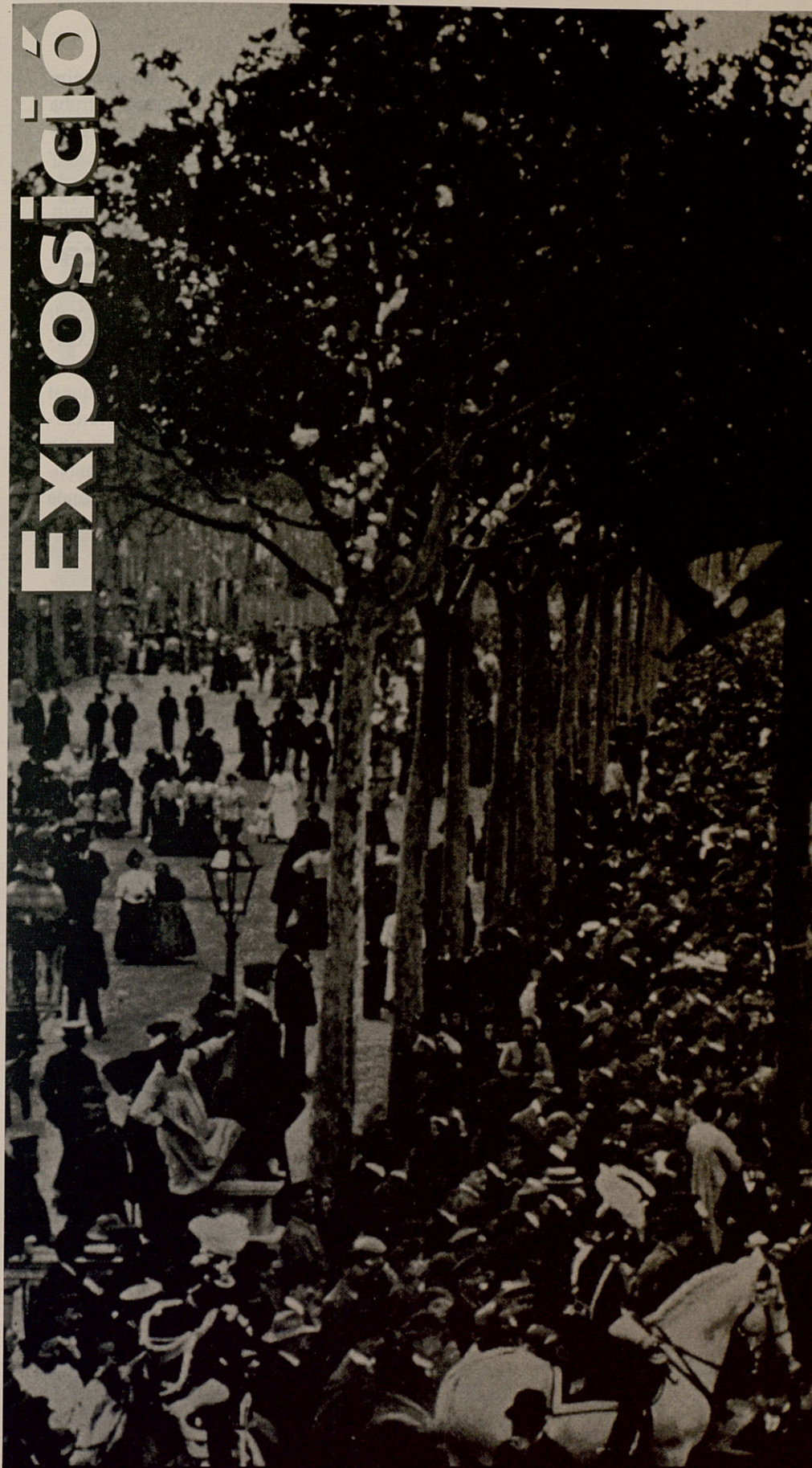
I, d'altra banda, vivim l'impacte de la societat postmodernista que predica la mort de la utopia, del demà millor, amb un descompromís generalitzat. S'ha perdut la utopia col·lectiva d'una societat més justa, fraterna i solidària.

Pens que la Declaració Universal dels Drets de l'Home no ha estat paper banyat entre nosaltres, tant a Ciutat com a la Part Forana, sinó que ha estat un factor ben determinant en la presa de consciència quasi generalitzada que els drets de les persones i del nostre poble són inviolables, i que cap sistema està legitimat per vulnerar-los. Sense la seva aportació no tenc cap dubte que la nostra societat illenca viuria més desinteressada del canvi social, més al marge del que passa a la resta del món.

Aquest fet ens ha d'empènyer a continuar lluitant contra situacions clarament injustes que vivim i patim: el rebuig a l'estranger pobre amb una legislació d'estrangeria aplicada restrictivament ("ningú no pot posar fronteres a la nostra fam", protestava Brahim, un dels pocs supervivents del naufragi d'una patera a l'Estret de Gibraltar el 16 de setembre passat), un 37% de mallorquins manifesten que poden existir motius per marginar una persona, les condemnes als insubmisos, l'atur, les bosses de pobresa, la marginació del poble gitano, etc. Mentre continuïn aquests problemes, aquestes injustícies, aquestes consciències, aquests sofriments, no podem dir, satisfets, que Mallorca "va bé".

Josep Noguera

Exposició

Ara fa cent anys, Catalunya demanava la paraula

L'any 1898 ha passat a la història com un moment de crisi. Amb la derrota a Cuba i Filipines, desapareixien les últimes restes de l'imperi espanyol. La pèrdua de les colònies va provocar un daltabaix econòmic, polític i moral, recordat més tard com el desastre del 98. Però fa un segle, la societat catalana vivia també l'impuls del Modernisme; una efervescència d'iniciatives culturals, associatives, esportives, polítiques i sindicals; l'esclat del catalanisme. Enmig de la crisi, Catalunya demanava la paraula per fer una proposta renovadora i europea.

Escolta, Espanya. L'exposició d'un dels moments més dinàmics de la nostra història.

"Escolta, Espanya"
Catalunya
a crisi del 98

*L'empenta
dels catalans*

Museu d'Història de Catalunya
del 19 de març al 13 de setembre

Amb la col·laboració de:

Fundació "la Caixa"

Amb el patrocini de:

GEC ALSTHOM

Televisió de Catalunya, S.A.

Generalitat de Catalunya

El Pla Mirall

El Pla Mirall ja és en marxa. Com a projecte d'inversió pública és positiu, una altra cosa és que les obres incloses siguin les més adequades. De fet, sols acull obra d'embelliment. Aquesta limitació d'objectius farà que continuïn els dèficits en àmbits prioritaris, com el de les infraestructures i els equipaments socials i culturals. És patent la necessitat d'un altre pla d'inversió pública dirigit a paliar les mancances en aquests altres camps que, potser per no tenir una relació tan directa amb l'economia turística, ara s'han relegat.

El problema d'ara radica en el mateix caràcter electoralista del projecte. Voler centrar el gran esclafit inversor en l'any 1999 duu a una sobresaturació de contractació pública, per a la qual no hi ha empreses qualificades suficients. Més i quan aquesta allau de contractes es planteja en una època en la qual l'activitat constructora a les Balears està llançada. La pròpia patronal de la construcció anuncia dificultats de les empreses per executar tantes obres en poc temps, i n'apunta els perills: manca de personal, dificultats per coordinar diverses obres i diverses empreses a la vegada, escassetat dels materials, retards en les obres. De bell antuvi ja es veu que les contractacions es fan sense concurrència i moltes es declaren desertes. Les baixes sobre el preu inicial han desaparegut de les licitacions.

A l'altre apartat del Pla Mirall, el de la rehabilitació de façanes, s'hi han presentat centenars d'instàncies. L'efectivitat d'aquesta línia d'ajuts dependrà de la seva administració. Tant pot esdevenir un important conducte per rehabilitar façanes antigues com pot ésser —com era sovint l'antic Pla de millora de façanes— un conducte per fer clientelisme i finançar amb doblers públics la destrossa de façanes amb un cert valor patrimonial.

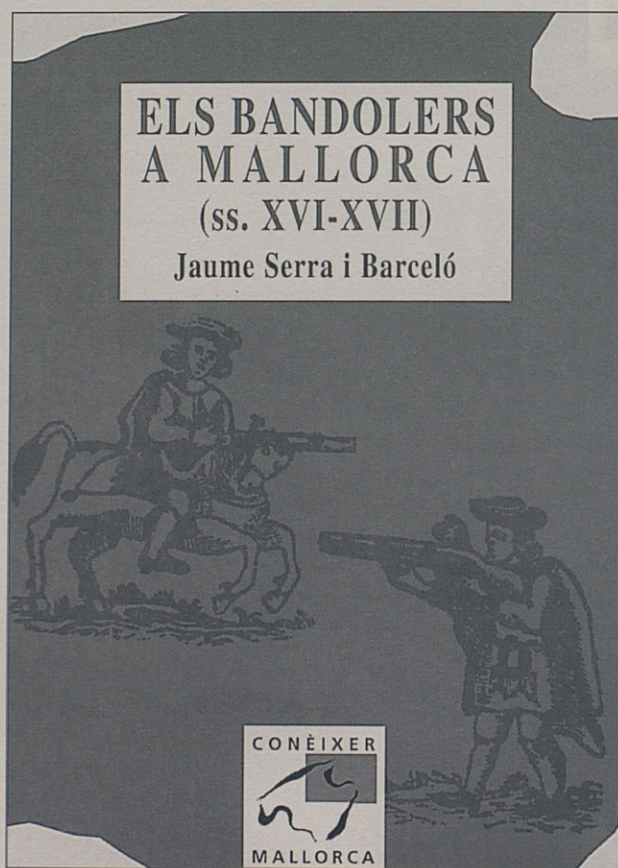
La insularitat

La insularitat i el seu reconeixement estan essent tractats pel Govern Balear com si fossin un joc mediàtic. S'ha fet un gran rebombori del text de l'eurodiputat italià Vincenzo Viola, que tanmateix, un cop aprovat, no tindrà caràcter executiu, i que es trobarà —i això és evident en el cas espanyol— amb els entrebancs de les administracions estatals a la seva hipotètica aplicació. S'ha donat una gran importància al fet que aquest text preveu la reforma dels fons estructurals per derivar-los cap a les regions insulars; ajuts estatals; subvencions al transport i a les activitats relacionades amb el medi ambient, les telecomunicacions, l'energia, el turisme i els assumptes socials; els incentius socials; els incentius financers i fiscals i els ajuts a l'agricultura i la pesca. Tot plegat, com tantes altres vegades, una fantàstica carta als Reis. Es pot tractar l'opinió pública balear com si

fos menor d'edat? Mentrestant, a Madrid, la Llei de règim fiscal està amagada dins un calaix. Felipe González troba que se'n haurien de posar més impostos i Aznar vol quadrar els pressupostos a base de no perdre recaptació.

Els bandolers a Mallorca

La bibliografia mallorquina sobre els bandejats és molt escassa, quasi nul·la. *Els bandolers a Mallorca* (s. XVI-XVII) de Jaume Serra i Barceló representa un primer apunt, un ràpid cop d'ull fet des de la voluntat d'explicar aquest important aspecte de la nostra història. Jaume Serra remarca la desconexió col·lectiva del tema i observa que no sols es tendeix a veure'n els fets aïllats, sinó també separats dels seu context general. Per a Serra, l'oblit de banda

Portada del llibre.

de la historiografia mallorquina del bandolerisme ha estat voluntari i conscient. Els aclariments conceptuals i la descripció del món dels bandolers i el seu entorn són molt interessants. El llibre descriu amb més detall l'actuació de la colla de Sóller, l'assassinat de Jaume Joan de Berga i els fets de la colla de Llorenç Coll, Barona. A l'espera d'una publicació més extensa de les investigacions de Jaume Serra, aquest manual de la sèrie Conèixer Mallorca, editat per El Tall, compleix una funció útil i positiva.

Les noves tarifes per a la incineradora de Son Reus pugen a més de 7000 pessetes per tona entre tractament i transport. Segueix una escalada que es va pronosticar fa molt de temps. De moment, l'actuació en el terreny del tractament no agressiu dels residus de la recollida domiciliària (reciclatge i compostatge) és desconeguda.

Noticiari

El bonobús per a no residents sembla que pretén fer pagar el dèficit del transport públic urbà a la gent de la Part Forana. Fins i tot el batle de Llucmajor, Gaspar Oliver, troba que "pel que es refereix a Llucmajor" hauria de ser retirat. No és lícit voler forçar l'empadronament de residents a la Part Forana a Palma mitjançant mesures discriminatòries. Imaginem què passaria si els ajuntaments dels pobles aplicassin el mateix criteri de Fageda i gravassin - per incentivar l'empadronament als seus municipis- els residents a Palma!

Noticiari

La idea de canviar el nom tradicional i de sempre de La Rambla pel de La Rambla dels Ducs de Palma de Mallorca no és de rebut. Res no justifica l'alteració d'un nom tan arrelat, tan sols modificat durant el franquisme. Sembla que la concessió del Ducat de Palma a la Infanta Cristina i a Iñaki Urdangarín ha fet trabucar el cap de qualcú.

Noticiari

Luís Prieto Sanz, director de Recursos de la Universiada de Palma, està enfadat. Així ho manifesta en un escrit dirigit a tot el personal sobre l'idioma a utilitzar en els documents de l'organisme. Diu Prieto: "Se observa últimamente una tendencia a escribir las comunicaciones, sobre todo las internas, en catalán solamente". Uep! Això és perillós! Per això tot seguit el zelós funcionari afegeix: "Se recuerda a todo el personal que la norma establecida es la de escribir todas las comunicaciones en los dos idiomas co-oficiales: castellano y catalán; lo que se comunica para su estricto cumplimiento futuro". Vius!

Eladi Homs i Zimmer

Eladi Homs i Zimmer, personatge cabdal, com la seva esposa Maria Ferret, per a la història de l'escoltisme a Mallorca, va morir a Barcelona el passat 19 de març. Eladi Homs, fill del pedagog Eladi Homs i Oller i marcat per la influència de mossèn Batlle, promotor dels Minyons de Muntanya a Barcelona, s'establí a Mallorca per raons professionals el 1954. El 1956 organitzà la primera patrulla escolta a l'Oratori de sant Felip Neri, i el mateix any creà l'agrupament Ramon Llull. El 1965 fou el primer comissari del moviment. Dirigí tot el creixe-

Eladi Homs i la seva esposa.

ment de l'escoltisme a Mallorca fins al 1969, en què traslladà el seu domicili a Barcelona. La seva esposa Maria Ferret i Espanyol es va fer càrrec de l'organització del guiatge femení, i constituí la primera garba, Rosa de Bardissa, l'any 1958. Eladi Homs fou un actiu soci i col·laborador de l'Obra Cultural Balear, amic de Francesc de Borja Moll i Josep Maria Palau i Camps, una persona decisiva -com també ho fou Maria Ferret- en l'aparició d'un moviment juvenil arrelat en aquest país.

Les DOT i la sostenibilitat

En general, quasi tots els conceptes complexos poden tenir múltiples definicions, en funció dels criteris i de les variables dependents, aplicades o no, que en conjunt formin una globalitat. Segons la ductilitat possible, aplicada a cada factor component, si en manca o en sobra cap, o també segons la preferència d'un objectiu final o un altre, el resultat conceptual pot ésser ben diferent.

Les Directrius d'Ordenació Territorial (DOT) elaborades pel Govern, no hi ha dubte que pretenen, aparentment, un objectiu complex, on inter-

venen molts de factors i lligams entre sectors i activitats. Potser la paraula sostenible sigui la més repetida,

dins el contingut del text, juntament amb altres com medi ambient, desenvolupament, creixement, economia, etc., els conceptes de les quals són fonamentals i imprescindibles per ordenar l'ús d'un territori. No oblidem que l'eslògan i reclam d'aquestes DOT és: "Cap a un desenvolupament sostenible del Territori".

Facem una resumida anàlisi d'aquests conceptes més bàsics, inicialment amb criteris definitoris el més ecològics possible i, posteriorment, l'aplicació real que se'n fa a les DOT, per

tal de comprovar quins podrien ésser els resultats finals.

El desenvolupament sostenible és el tipus de desenvolupament que permet satisfer les necessitats actuals sense comprometre la capacitat de les futures generacions per satisfer les seves. Què entenem però per desenvolupament, a partir de criteris ambientals? Segons la definició de les Nacions Unides, "el desenvolupament és un tot, un procés cultural, integrat, ric en valors; abasta el medi natural, les relacions socials, l'educació, la producció, el consum i el benestar".

Podríem definir el medi ambient com l'ecosistema del conjunt holístic de valors naturals, culturals, socials, econòmics, reserva de futur..., com

un tot integrat i amb capacitat d'autoregulació. Per tant, el medi ambient no es pot veure com un factor ambiental, complement dels sectors socials i econòmics, sinó com a producte o suma de productes de tots els factors sectorials.

L'economia ha d'incloure com a factors els béns ambientals i el seu valor. La finalitat de tota activitat econòmica no ha d'ésser produir béns, sinó satisfer necessitats. Produir per produir és un absurd econòmic. Totes les necessitats humanes precisen béns o

serveis, però la conducta humana que utilitza béns per satisfer necessitats no és sempre econòmica. Ho serà si els béns utilitzats són escassos i si són susceptibles d'usos alternatius. Escassetat significa limitació de béns respecte de necessitats. L'economia sostenible és el producte d'un desenvolupament sostenible.

A més, no podem deixar de considerar l'home com a component més del medi ambient, ja que situant-se'n fora té, just amb un alè, la capacitat de destruir-lo.

Vistes aquestes elementals consideracions bàsiques, passem a veure com s'apliquen i quin paper tenen dins les DOT.

La visió que es fa del desenvolupament és únicament econòmica, que constitueix només, en pri-

mer lloc, un procés d'augment del producte social per càpita i, en termes generals, una elevació del nivell de vida i una millora del benestar econòmic. És una visió parcial del benestar, correspon només al consum o disponibilitat de béns i de serveis econòmics.

En totes les situacions s'aplica una economia convencional, que cerca sempre la màxima eficiència crematística dels béns i dels recursos, sense valorar les externalitats produïdes. Tot allò que es pugui sucra econòmicament es converteix sempre en factor de produc-

ció i no gens en actiu social. Això significa també que cap recurs escàs no és mai, en aquest procés, un factor limitant al creixement econòmic.

Més que de desenvolupament sostenible, les DOT tracten d'un desenvolupament econòmic sostengut que, de fet, pot ésser insostenible, ja que significa el manteniment del que ara hi ha. A més, es parla indistintament de desenvolupament o creixement sostenibles com si tenguessin un significat idèntic, i no l'hi tenen. El creixement sostenible és un terme contradictori en si mateix ja que res físic no pot créixer indefinidament.

El creixement sostenible és un terme contradictori en si mateix

Amb la idea de sucra tecnològicament al màxim els recursos ambientals, és a dir, la màxima eficiència crema-

tística, i, amb el desfrès de voler millorar el medi ambient, es parla de dessaladores i potabilitzadores d'aigua, depuradores, abastiments de tots els recursos d'aigua per a consum humà, autopistes... per tenir excusa de més creixement lineal econòmic. Aquí és quan l'home deixa d'ésser part integrant del medi ambient i passa a ésser-ne el dominador i l'explotador. Encara que tota activitat econòmica, mitjançant la tècnica i l'artificialització, paregui que no té límits, el medi ambient sí que té límits d'estabilitat i d'equi-

llibri. Però el concepte de medi ambient que contempla les DOT és el d'un factor més de producció, en lloc d'esser l'actiu social principal. S'ha descobert la seva profitosa mercantilització per fer vendre, tant políticament com crematísticament.

El medi ambient s'utilitza com un factor, complement o adornament del turisme i l'urbanisme, en lloc que aquests en siguin una de les parts que el puguin afectar positivament o negativament. És a dir, el medi ambient passa a esser només un paisatge i decorat, en lloc d'un ecosistema complex on la millora aparent d'un factor o sector pot significar un perjudici a la globalitat.

A la pràctica, les DOT es basen únicament en dues activitats econòmiques: una és el turisme i l'altra, la més important i que n'és una variant, és la promoció d'urbanitzacions i sobretot el foment de segones residències. El turisme que actualment tenim no és sostenible, ja que la seva estructura, per causa de la saturació, és molt fràgil, i perquè fluctua dins situacions conjunturals temporals i la conjuntura favorable dels darrers anys es pot tornar canviant en

L'home és un component més del medi ambient.

qualsevol moment. Supeditar, per tant, només el turisme al desenvolupament no garanteix la sustentabilitat.

Parlar de turisme sostenible significa que aquest ha d'esser adient als principis de sustentabilitat, però no és l'objectiu final dins la funció ambiental. No és més que una activitat, molt important, dins un desenvolupament sostenible. Molts només ho apliquen al fet que el turisme sigui rendible i de duració indefinida. Entès per al moment

actual és així, però no hem

d'oblidar que les pròximes generacions poden tenir necessitat d'altres alternatives. Sostenible ha de significar que hi puguem haver alternatives d'ús dins el medi ambient de pròximes generacions.

Hi ha creixements d'activitats sectorials que poden fer insostenible el desenvolupament, l'exemple més clar

és el de la promoció de la construcció, vertader protagonista afavorit a les DOT. Tots som conscients que el

seu creixement és ja ara d'efectes ambientals nega-

tius i necessita decreïxer i aturar-se en segons quins àmbits, fins a arribar al nivell d'equilibri compatible amb la sustentabilitat. Alguns en retreuen el problema sectorial momentani que això pot representar, però això és una hipoteca social que s'ha de salvar amb alternatives que facin sostenible el desenvolupament. Precisament, aquestes alternatives són la gran manca de les DOT.

Un dels objectius més importants per ordenar el territori és l'equilibri ponderat i articulació entre sectors i activitats. És molt perillosa la manca o desaparició d'alguns d'ells. Però les DOT només contempen,

•
*El turisme que
actualment tenim
no és sostenible*
•••

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

El turisme és una activitat molt important dins el desenvolupament sostenible.

de fet, les activitats terciàries i la construcció. El que més es fomenta són els serveis i l'urbanisme residencial. Pràcticament fa desaparèixer la indústria i sobretot, per complet, l'agricultura.

Pel que fa al sòl rústic, quasi tota la normativa és urbanística. No deixa d'esser una paradoxa que en el medi agrari només hi hagi normes del que es pot edificar i construir i no es mencioni res sobre estructures econòmiques i de la propietat agràries, produccions, comercialització, orientació

productiva, millores i bonificacions agrícoles, explotacions agrícoles consolidades o viables, capacitat tècnica professional, perspectives d'inversió, etc... Hi ha gent a qui agradaria esser conrador: té dret a esser-ho i els governants han de fer que sigui possible.

Malgrat que les DOT no prohibesquin encara directament que es pugui exercir l'agricultura, en realitat, ho

fan en gran mesura, ja que a més de desprotegir-la, de fet, la penalitzen. Les normatives que regulen l'ús de l'aigua en són una de les mostres.

En realitat, més que d'unes DOT, es podria parlar d'unes DUT (Directrius

d'Urbanització Territorial). A més hi ha tot un seguit de contradiccions: d'una banda, en base a la filosofia exposada amb aplicacions diferents als indicadors de

•
**Les DOT
penalitzen
l'agricultura**
•••

sostenibilitat i normativa; de l'altra, per les actituds i actuacions que es poden derivar del manteniment de tot un ventall de plans directors actuals.

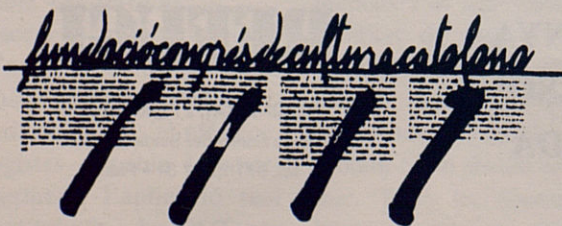
El POOT n'és un exemple. Com que es manté, és una contradicció i un factor d'insostenibilitat. Quasi ningú ja no dubta que no serveix per a res, ni s'ha pogut aplicar per incompliment de tots els ajuntaments. Fins i tot ara li fan sargits com la moratòria de places d'allotjament turístic i la futura llei del turisme.

Es manté també el Pla de residus sòlids urbans, el sistema d'incineració total, en lloc d'aplicar el reciclatge, el compostatge, i evitar la incineració.

La conclusió definitiva més simple i senzilla d'aquestes DOT és la de reflex d'un sistema polític basat en dos conceptes: poder i elit. Un sistema de governar on hi ha un grup acumulador de poder, que és visible a primera vista i que controla i pren les decisions polítiques més importants, i un altre grup d'elit, no visible políticament, que són els vertaders posseïdors i beneficiaris del poder que ostenta el primer grup.

Mateu Picornell

EL MIRALL **AMB EL SUPORT DE**

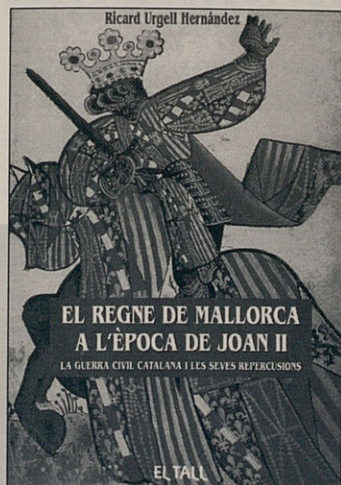

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

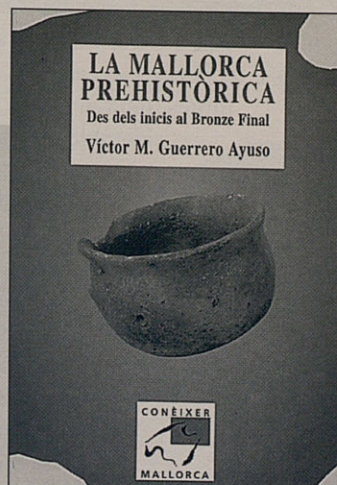
Per a la promoció popular de la nostra cultura
estam al vostre servei

Demanau informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B, 07012 PALMA

Novetats

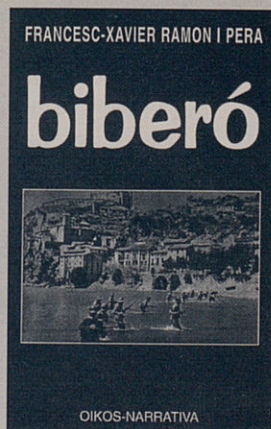
Urgell, Ricard
El Regne de Mallorca a
l'època de Joan II
2.500 PTA

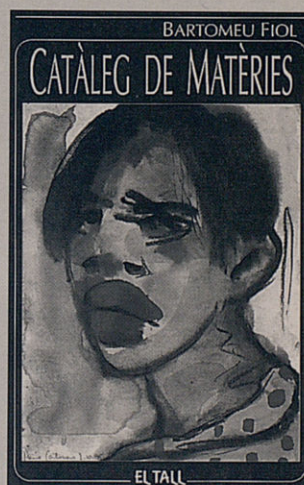
Guerrero,
Víctor M.
La Mallorca
prehistòrica
1.200 PTA

Janer, Maria de la P.
Orient, occident
1.995 PTA

Ramon, Francesc-X.
Biberó
950 PTA

Fiol, Bartomeu
Catàleg de matèries
1.650 PTA

Vicens, Antònia
Febre alta
1.600 PTA

Born de llibres

Sant Miquel, 55
Tel. 71 03 04 - 72 75 40
07002 Palma de Mallorca

Miquel López i Crespi

L'ofici d'escriptor

Parlar de Miquel López Crespi (sa Pobla, 1946) és parlar de l'ofici d'escriptor i alhora de la vocació literària irrenunciable. En Miquel escriu els primers llibres i articles al final dels anys seixanta, tasca que no ha deixat encara en

apropar-se aquest final de mil·lenni. La narrativa dels setanta va tenir molta importància en la formació d'un pensament crític davant la realitat mallorquina. Gabriel Janer Manila, Llorenç Capellà, Antoni Serra, Miquel López Crespi, Antònia Vicens, Guillem Frontera, etc., oferien una obra molt útil en un moment on hi havia poc on agafar-se per interpretar una societat en canvi accelerat.

A diferència de l'escriptor que duu una existència tancada, rutinària, anodina i cerca en la literatura l'esplai a les seves neures i depressions, tot confiant que el seu art el traurà un dia del seu racó excessivament ombrívol, Miquel López Crespi és un autor completament diferent. És, sens dubte, un novel·lista dinàmic, compromès amb la societat, amb una gran coherència que batega entre la seva escriptura i els actes de la seva vida, conreador d'una literatura de lluita i denúncia, que fa de la seva obra l'exercici de cada dia. Aquest és el cas de Miquel López Crespi, que ha guanyat al llarg de la seva trajectòria la majoria de premis existents en els Països Catalans i d'altres de la resta de l'Estat.

Recentment, l'historiador Mateu Morro, tot recordant aquests inicis de la carrera literària de Miquel López Crespi, escrivia: "Quan vaig conèixer en Miquel més de prop, i vaig passar de lector a amic, em vaig adonar de la seva vasta formació. A la seva casa, els llibres s'hi acaramullaven per tots els racons, i s'hi podien veure els títols més introbables... Cada viatge havia estat dedicat a explorar llibreria, cada contacte havia estat aprofitat per conèixer autors i tendències. La novel·la, el teatre, la poesia i l'assaig, en totes les llengües, componien un univers amplís-

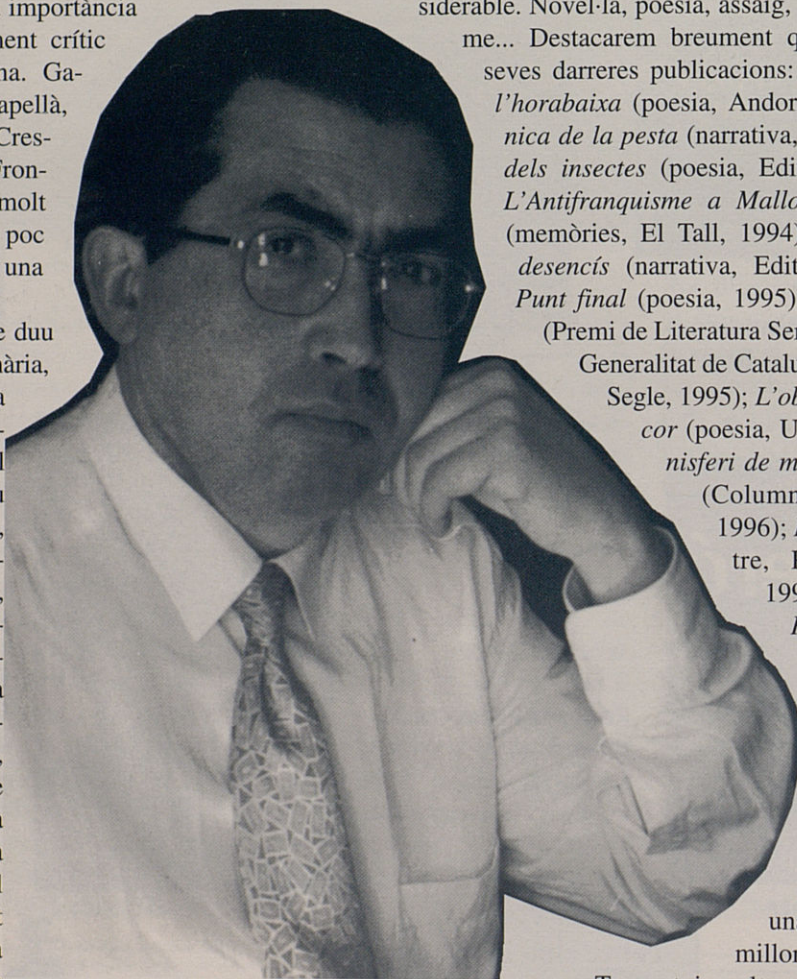
sim. I els joves que podíem entrar en aquell *sancta sanctorum* li demanàvem llibres".

Amb l'altruisme com a fórmula d'expressió, López Crespi ha publicat en aquests darrers trenta anys tot un conjunt de llibres que fan que la seva bibliografia sigui sòlida i considerable. Novel·la, poesia, assaig, teatre, periodisme...

Destacarem breument qualcuna de les seves darreres publicacions: *Els poemes de l'horabaixa* (poesia, Andorra, 1994); *Crònica de la pesta* (narrativa, 1993); *El cicle dels insectes* (poesia, Edit. Moll, 1992); *L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1979* (memòries, El Tall, 1994); *Històries del desencís* (narrativa, Edit. Moll, 1995); *Punt final* (poesia, 1995); *Vida d'artista* (Premi de Literatura Serra i Moret de la Generalitat de Catalunya, Llibres del Segle, 1995); *L'obscura ànsia del cor* (poesia, UIB, 1996); *Planisferi de mars i distàncies* (Columna Edicions, 1996); *El cadàver* (teatre, Pagès Editors, 1998); *Record de Praga* (poesia, Barcelona, 1997), i darrerament la novel·la *Estiu de foc* (Columna Edicions, 1997), que és una de les seves millors novel·les.

Tanmateix altres obres seves com *Autòpsia a la matinada* (teatre, Premi Ciutat de Palma), *Paisatges de sorra* (premi Joanot Martorell), *Històries per a no anar mai a l'escola* (narrativa, 1984), *Notícies d'enlloc* (narrativa, Premi de les Lletres 1987), *Necrològiques* (narrativa, Premi Ciutat de València), *Foc i fum* (poesia, Premi Marià Manent 1983), en companyia de les abans esmentades i algunes més ens demostren que Miquel López Crespi ha estat sempre escriptor i segurament ho serà fins que li arribi l'hora que ningú no pot defugir.

Miquel Ferrà Martorell

NOTÍCIES DE L'OBRA

FULL INFORMATIU

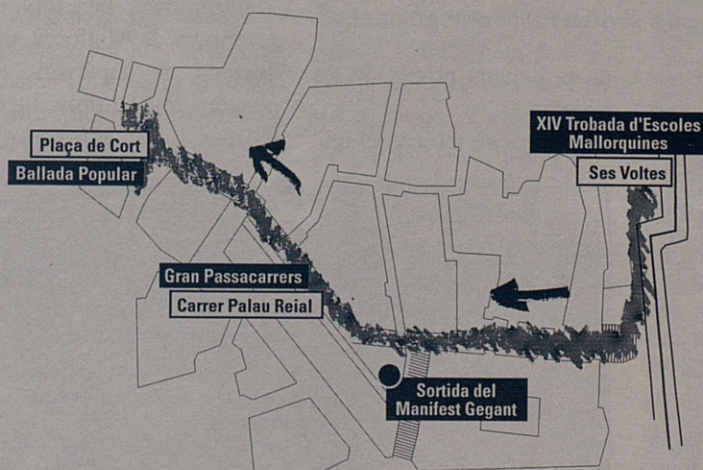
Núm. 26. Abril 1998. C/ de la Impremta, 1. 07001 Palma. Tel 72 32 99. Fax 71 93 85. Dipòsit legal: PM 494 - 1991

IV Diada per la llengua, la cultura, la identitat i el país

DIA 9 DE MAIG, A LES 19 H,

TOTHOM A CORT!

VINE A PLANTAR CARA!

ACTES DE LA DIADA

A partir de les 14'30, XIV Trobada d'Escoles Mallorquines, que inclourà la construcció d'un trencaclosques amb peces fetes per les escoles amb el lema "la llengua és la clau", tallers, animació infantil i l'actuació de Cucorba, a més de l'exposició amb els treballs didàctics fets a les escoles al voltant del cicle de l'aigua.

A les 18'30, començarà un passacarrers molt especial: xeremiers, caparrots, gegants, la Moixaranga d'Algemesí, dolçainers, pancartes de tots els pobles de Mallorca i el trencaclosques de les escoles, que anirà de ses Voltes fins a Cort. A les 18'00 començarà una gran ballada popular a Cort, on, a partir de les 19'00, desplegarem entre tots el Manifest Gegant i farem una gran mocadorada. No t'ho perdís!

APUNTA'T A LES CONVOCATÒRIES D'ENGUANY
Català, llengua per conviure
Santa Ponça (Calvià) 25 i 26 d'abril de 1998

Cercaviles, campionat de truc, gimcana, tallers, volei platja, animació infantil, conferències, ballada popular, foguerons, torrada... i gran concert de rock amb Lax'n'Busto, Wiskyn's, Fora des Sembrat i S'osdara.

T'imagines com estaríem si no haguessi

Una mar de mans i banderes ompliren de colors el passeig del Born de Palma el 1997.

Sense cap mena de dubte, molt pitjor. Durant aquests darrers anys ha augmentat la presència de la nostra llengua en els mitjans de comunicació, s'ha aprovat el Decret de mínims i s'han rebut les competències d'educació... Però, evidentment no n'hi ha prou.

Malgrat aquest crit constant des de la societat civil, l'ús social real de la llengua continua reculant a gran velocitat, sobretot a Palma i les zones turístiques i especialment entre els joves, en una Mallorca sotmesa globalment a canvis socials accelerats i que esdevé una gran àrea metropolitana, amb l'afluència de nous sectors residents de l'Europa rica i de nous sectors immigrants d'Àfrica, que se sumen a un flux castella-

noparlant lent però constant i imparable. Tot i amb això, encara no hi ha una política lingüística de bon de veres, un paquet de mesures preses per les institucions i compartides per la immensa majoria de la societat, que es proposin frenar i invertir aquest procés. És per això que des de la Comissió Organitzadora de la Diada es considera fonamental tornar a mobilitzar-se, tornar a sortir al carrer per aconseguir dels poders públics un acord de mínims que assegurí l'adopció d'un conjunt de mesures en política lingüística que es proposin recuperar de manera efectiva l'ús social de la llengua catalana, i conscienciar cada un dels ciutadans perquè el seu comportament diari actuï en favor

de la llengua pròpia de les Balears.

Un altre dels objectius que

s'ha fixat des de la Comissió Organitzadora és la d'avançar en la creació de la consciència de país, que la societat i les seves institucions facin pinya per la llengua, pel patrimoni cultural, històric i natural, per la identitat i pel ple autogovern a partir d'uns mínims compartits per la majoria de la societat.

Enguany, per tant, torna a ser necessari sortir al carrer, anar a la Diada, anar a la plaça de Cort i al carrer del Palau Reial per ajudar a transportar el manifest gegant, per veure i participar al gran passacarrers, que estarà format, a més del trencaclosques elaborat pels infants de les Escoles Mallorquines, per tots els xeremiers de Mallorca, una dotzena de caparrots, els gegants de Sa Pobla, Inca i Palma i la Muixeranga

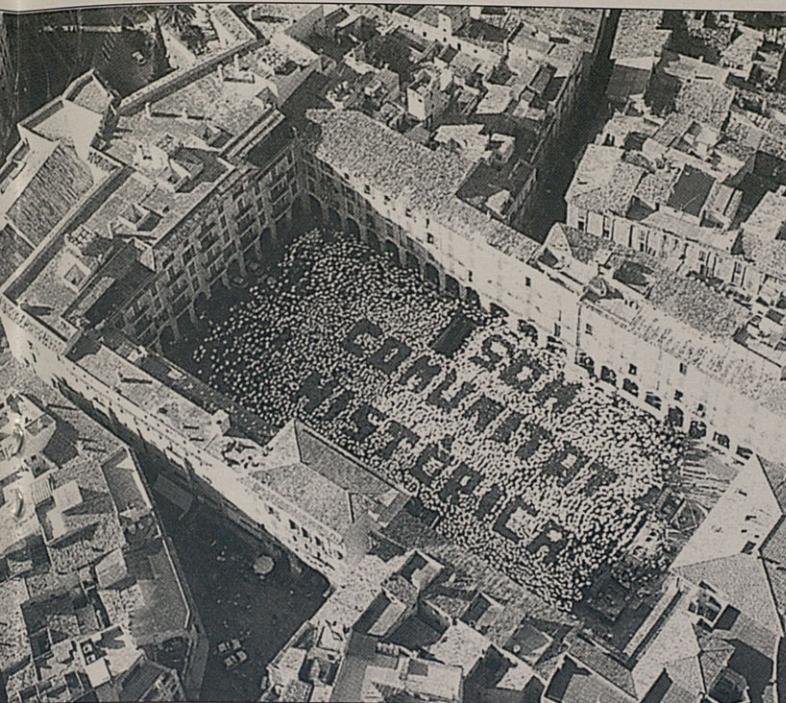
La impressió

El manifest del 1995 va passar per milers de mans abans d'arribar al Consolat

s vengut a les diades?

visionant vista aèria del mosaic humà de 1996.

d'Algemesí, que anirà fent diverses formes i castells durant el trajecte d'aquest multitudinari i espectacular passacarrers. Cal ser a la Diada per demostrar que som molts els que estam a favor de la llengua pròpia de les Balears. Dissabte, 9 de maig, tothom ha de ser a Cort.

Quatre anys de mobilitzacions

El moviment a favor de la llengua la cultura, la identitat i els drets com a poble ha demostrat en aquest anys una força realment molt important. El 1995 va ser l'any del primer Correllengua, de la manifestació d'estudiants contra l'Ordre Rotger i de la cadena humana més llarga de la història de Mallorca, trenta mil

mallorquins varen fer arribar el manifest en defensa de la llengua fins al Consolat de Mar. L'any següent es va fer un Correllengua més participatiu que el primer i el gran mosaic humà a la plaça Major de Palma amb el lema de la jornada: "Som comunitat històrica". El 1997 va ser l'any de la unitat de les illes Balears en favor de la llengua. Hi va haver actes a Menorca, Eivissa, Formentera i, a l'acte del passeig des Born de Palma, aquesta unitat es va voler simbolitzar amb milers de mans signades, que serviren per unir els mapes de les quatre illes. Enguany hi tornarà a haver actes a les quatre illes i els carrers del centre de Palma tornaran a ser una riuada de gent que no vol deixar morir la llengua. El batec més sa del nostre poble.

10 anys de la revista Ressò de Campos

Portada de la revista Ressò.

Era el juliol de 1988 quan va veure la llum el primer número de la revista Ressò de Campos. Han estat 10 anys de molta feina d'un grup de gent, alguna, la mateixa que al començament i d'altres s'hi han anat incorporant, que ha permès a la publicació campanera ser la de més durada de totes les que han existit fins ara al poble. En arribar als 100 números de la revista, Ressò ho vol celebrar amb tot l'esplendor possible. Per aquest motiu està preparant un número extra amb el doble de pàgines que l'habitual i algunes seccions en color, la portada inclosa, que serà dissenyada pel prestigiós pintor argentí afincat a Campos, Eduardo Sapere.

El 24 d'abril, al Teatre Municipal de Campos, se celebrarà l'acte de presentació del número 100 de la revista, en el qual participaran directius de Ressò i destacades personalitats del món de la cultura i la política. Durant aquest acte es farà entrega d'un obsequi als col·laboradors fundadors de Ressò, als qui han dirigit la revista al llarg de les seves diferents etapes i als subscriptors que han romàs fidels a la publicació des de la seva sortida al carrer.

A més a més, hi haurà altres dos actes organitzats per l'Obra Cultural Balear de Campos, entitat editora de Ressò. El dissabte 25 d'abril, a les vuit i mitja del vespre, tindrà lloc un concert del cantautor Biel Majoral al mateix Teatre Principal. I dia 30 es tancaran els actes commemoratius amb un concert de rock que comptarà amb les actuacions dels grups Sosdara, Kontaminació, Akústica i Midnigh Blues Band, que se celebrarà a partir de les deu i mitja de la nit a la Plaça de Can Pere Ignasi.

at de Mar.

S'ha obert l'Oficina de Drets Lingüístics

Es va presentar públicament el passat 26 de febrer

Han passat tres anys d'ençà que Joves de Mallorca per la Llengua començaren a caminar. Aquell mes de juliol de 1994 es palpava qualche cosa a l'ambient. Les agressions a la llengua catalana eren una constant. El retrocés d'ús a les zones urbanes era impara-

mobilització favorable a la nostra llengua és més gran que mai a la història, i que els joves hi tenen un paper capdavanter. La qüestió lingüística ha passat a ocupar un lloc central dins el debat públic, cosa impensable fa uns anys. Però, per altra banda, el procés

tot tipus de situacions desagradables. Les queixes expressades per diversos ciutadans durant aquest temps ens confirmen la nostra percepció que parlar en català a la nostra societat és ésser un ciutadà de segona.

És per això que Joves de Mallorca per la Llengua fa un pas més en la lluita per la normalització de la nostra llengua: la denúncia de les agressions de què són víctimes els catalanoparlants quan exerceixen els seus drets. La iniciativa de l'Oficina de Drets Lingüístics va enfocada cap aquí. Perquè ja és hora de donar a conèixer els atacs que reben els catalanoparlants quan fan ús dels seus drets a expressar-se en la seva llengua.

**Qui no et vol entendre, vol ignorar la teva identitat
i la de més de deu milions de persones com tu.**

JOVES DE MALLORCA
PER LA LLENGUA

L'Oficina de Drets Lingüístics

L'Oficina de Drets Lingüístics funciona de les 10 del matí a les 8 del vespre per atendre-us. Us hi podeu adreçar a través del telèfon 725937 o anant al C/ de la Impremta, núm. 1-Pral. 2a de Palma. Immediatament, la denúncia passarà a l'equip de l'oficina (format per voluntaris i assessors legals). L'equip comprovarà la denúncia i, depenent de la gravetat, es posarà el cas en mans d'un misser. Joves de Mallorca per la Llengua, sempre amb el consentiment de la persona agredida, farà els tràmits oportuns per assegurar que no es repeteixen els fets de la denúncia. A més, s'elaborarà un informe anual sobre tots els casos denunciats i les gestions dutes a terme, document que esdevindrà una eina important per tal de conèixer la situació de l'ús social del català.

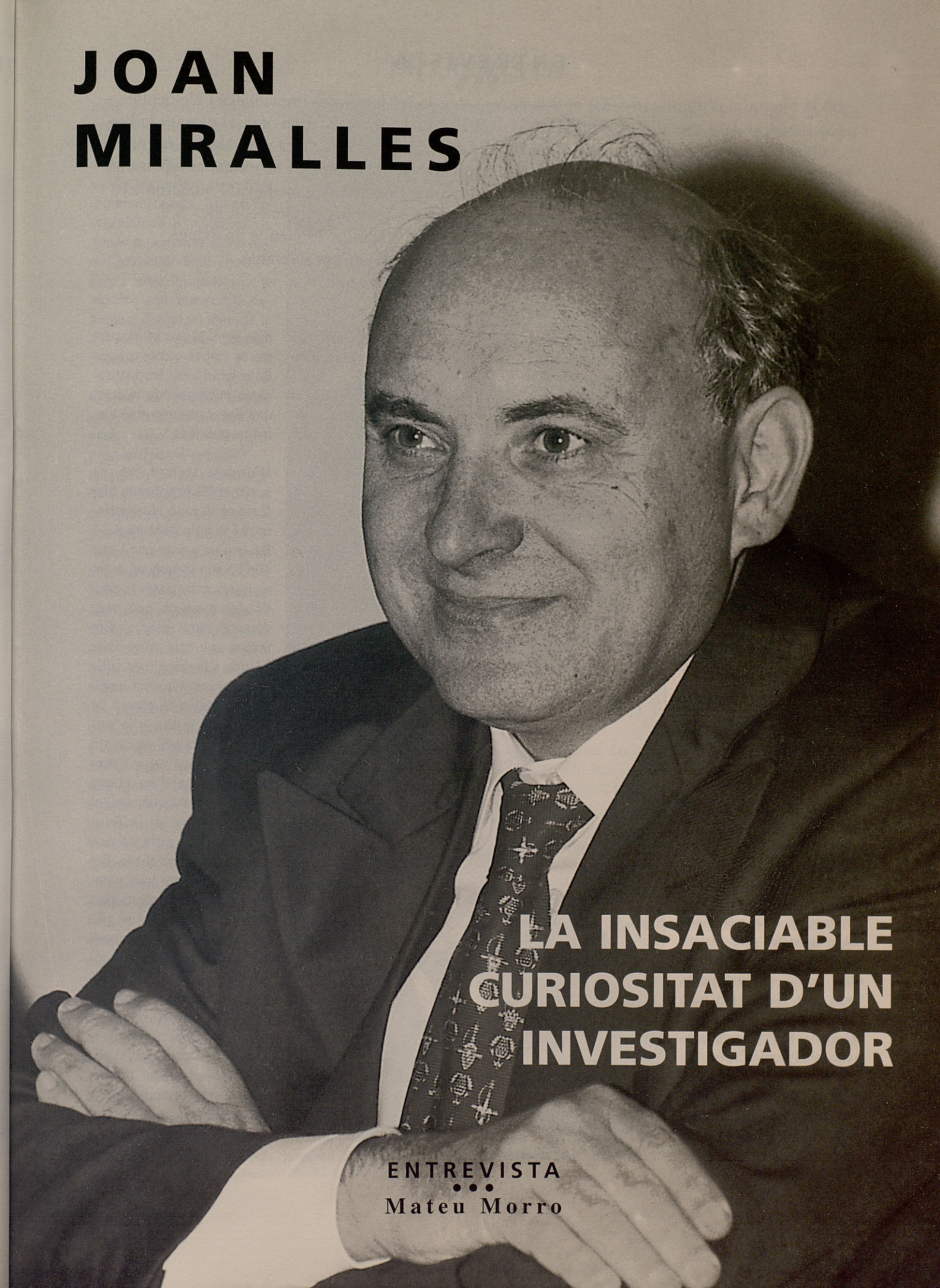
D'altra banda, l'Oficina de Drets Lingüístics comptarà amb un espai periòdic a la revista *El Mirall* des d'on s'anirà informant de totes les gestions fetes.

ble; i tot això davant la passivitat de les institucions mallorquines. El futur de la nostra llengua no interessava a nivell públic, fora dels cercles nacionalistes. La societat mallorquina semblava resignada a la castellanització. Malgrat aquesta aparença, hi havia, per primera vegada a la història, una nova generació de mallorquins i mallorquines que s'havien educat en català. Una gent disposada a lluitar per la nostra llengua.

L'acte de presentació de Joves de Mallorca per la Llengua va ésser un èxit de participació. Després vengueren els correllengües, l'acampallengua i nombroses campanyes demanant l'acompliment de la Llei de normalització lingüística (comerços en català, cinema en català, normalització de l'Ajuntament de Palma...). Tal vegada hagi arribat el moment de fer balanç. Per una banda, veim que la

de substitució lingüística no s'ha aturat ni molt manco; tant per la persistència d'un fort moviment migratori com per l'abandonament de l'ús del català a l'àmbit familiar, la nostra llengua continua retrocedint. Els joves, que són el sector amb un grau més elevat de consciència lingüística, també són el grup social més castellanitzat.

La situació actual, encara que algunes de les nostres màximes autoritats pretenguin el contrari, no és de cap manera igualitària: viure en català a Mallorca és no només impossible, sinó que la gent que ho intenta és víctima d'actituds discriminatòries a tots els àmbits de la vida social. Intentar parlar català a un jutge o a un policia, encara avui, pot provocar problemes molt greus a la persona que pretén aquesta heroïtat. Però és que anar a a comprar a qualsevol botiga o supermercat de Mallorca també pot produir

A black and white portrait of Joan Miralles, a middle-aged man with a receding hairline, wearing a dark suit, white shirt, and a patterned tie. He is looking slightly to the left with a gentle smile, and his arms are crossed.

JOAN MIRALLES

LA INSACIABLE CURIOSITAT D'UN INVESTIGADOR

ENTREVISTA
...
Mateu Morro

En la biografia d'un investigador el traç de la recerca es va fent més definit amb el pas dels anys. Els apunts inicials i les investigacions posteriors van marcant tot l'abast d'una obra. Aquest és el cas de Joan Miralles i Monserrat.

Les seves aportacions es caracteritzen per la capacitat d'extreure aplicacions vàlides per a molts de contextos –amb freqüents incursions en el terreny didàctic i metodològic–

des de les fonts més immediates i elementals. Els malnoms, la història oral, el glosat i la literatura popular, la cultura popular, la llengua medieval i la gramàtica històrica, la toponímia urbana, l'onomàstica medieval i moderna, els estudis colombins i sobre els segles XV i XVI a Mallorca, formen ja un extens corpus amb una considerable coherència interna.

L'any 1973 publicares *Un poble, un temps*, què va significar per a tu aquesta primera obra?

Un poble, un temps no sols és el meu primer llibre, sinó el meu primer llibre sobre història oral, que és una de les activitats a les quals m'he lliurat durant molts d'anys. I encara m'hi hauré de dedicar d'una manera intensa, perquè hi ha moltíssima feina per fer. Tenc molt de material inèdit, tant d'entrevistes a escriptors com a pagesos, sobretot del Pla de Mallorca.

Tens previst continuar la tasca en el camp de la història oral?

Aquesta tasca, la vaig fer des de l'any 1969 a l'any 1985. Ara he fet un recompte i una reclassificació del material destinats a donar instruccions a un becari que tenim a la Universitat que treballarà sobre aquestes entrevistes. Són 574 cintes amb més de 600 hores de gravació. Gran part d'elles fan part d'un projecte que es deia "Gent del Pla", que va guanyar el Premi Ciutat de Palma d'investigació del 1980 i que pretenia reconstruir la vida quotidiana dels pobles del Pla que no tenen costa. Vaig mirar que la

mostra fos representativa, com a mínim 10 homes i

10 dones de cada localitat, amb informació suficient com per donar una idea global del funcionament del poble en aquella

època. Normalment era gent de més de

65-70 anys, molt diferent per la seva formació i ideologia. En observar que les coses es repetien molt, donava el poble per enllestit.

Ara, més que entrevistar

•
«*Estic en contra de la idealització de la societat civil*»
•••

més gent, el que m'agradaria és trobar qualche tipus de solució amb les institucions públiques de manera que s'asseguri que això s'arribi a publicar.

D'aquest treball, en va sortir el llibre sobre la història oral, amb el qüestionari i la guia didàctica.

Bé, em va passar que l'any 1969 vaig començar a fer aquestes entrevistes, a partir del moment que vaig comprar un Grundig. Em record que vaig entrevistar l'home i la dona més vells del poble: l'home havia estat soldat a la guerra de Filipines i la dona, la primera vegada que va anar a Palma va ser a veure l'execució pública d'un home. Antoni Serra, que era el director literari de la Tous, em va dir que seria interessant posar-ho en llibre. Però, a més, jo em vaig plantejar el tema del qüestionari i vaig publicar a Lluç allò que jo en deia un qüestionari d'història i cultura popular. Jo entreveia les entrevistes des de la utilització, des del punt de vista lingüístic, històric i etnogràfic. M'interessava d'explicitar didàcticament l'experiència que jo tenia com a entrevistador, i d'aquesta manera va sortir la guia didàctica. L'any 80 vaig

Miralles és catedràtic de la UIB.

anar a presentar aquest material a Barcelona, i allà em vaig posar en contacte amb Joan Bestard, que em va dir que allò que jo feia era història oral. I jo no ho sabia! Joan Bestard em va donar a conèixer *Les veus del passat* de Paul Thompson i altra biografia, i a partir d'aquí em vaig assabentar d'aquest mètode i de la bibliografia corresponent.

Quina influència creus que va tenir el teu llibre i com veus a l'actualitat aquest tipus d'estudis?

A partir de la publicació dels articles i del llibre, he comprovat que hi ha molta gent que el té i el segueix. Alguna cosa ha contribuït al fet que la gent faci feina i aprofiti aquests materials. Ara es veu més la importància de la història oral que no fa vint o trenta anys. El que passa és que s'han fet moltes entrevistes, però no sé fins a quin punt s'han transcrit bé i s'han aprofitat bé. Hi ha molta gent que queda a mig camí. No es tracta només de fer entrevistes, es tracta de fer una entrevista, de transcriure-la i d'aprofitar-la, i no solament com a font única, perquè sempre he dit que s'ha de contrastar amb altres fonts escrites, de la mateixa manera que, en cas de dubte, cal contrastar els materials orals amb altres informadors o amb el mateix però en una situació diferent.

La societat tradicional de base agrària ja és gairebé inexistent. És possible encara dur a terme treballs

Miralles acaba de publicar un llibre sobre antroponims mallorquins.

d'investigació mitjançant fonts orals d'aquest món ja acabat?

Sí, jo crec que és possible. Jo me l'he feta moltes vegades, aquesta pregunta. Què és el que ha canviat? Tant en qüestió de cultura material com de cultura oral, com de costums i creences, tot ha canviat. Ara, quan estaven millor, abans o ara? Sempre he dit que estic en contra de la idealització de la societat rural. Hi havia una subjecció, una submissió, unes pors en definitiva, que et

fan veure que no era una vida massa idíl·lica. Jo he viscut en un poble a l'època nacional catòlica, i la veritat no és que en

«Moltes formes
tengudes per
exclusives són
vengudes de fora»

...

de fora, s'havia d'encarregar dels fills i llavors l'església encara li donava matrícula si anava a ballar d'a-ferrat.

A partir de 1972 et vares ocupar del glosat i dels glosadors. Per quins mo-

tius creus que aquesta faceta de la cultura popular, a diferència d'altres aspectes com el ball de bot, les xeremies o les danses processionals, es troba en un retrocés tan gran i amb tantes dificultats per trobar formes de recuperació i d'adequació?

He tornat a publicar recentment aquests treballs sobre els glosadors de Montuïri i sobre literatura popular al llibre *Onomàstica i literatura*. Pens que pel glosat a Mallorca hi ha bastant d'interès. Prova d'això és que a l'assignatura d'Història de la llengua en què impartesc aquest tema i el dels malnoms és el que interessa més els alumnes.

A les danses processionals hi intervenen pocs balladors. És un món tancat. I, d'altra banda, quan s'interpreta una dansa no es pot fugir del guió. I a més la parla no hi intervé. Per contra, el glosat no es tracta d'una interpretació a partir d'un qüestionari previ ja tancat i barrat, sinó que hi ha d'haver una improvisació. Els glosats són paraula, no interpretació d'unes gloses preexistents. Això implica un domini lingüístic i una espontaneïtat que és molt meritòria. Per això és a Menorca on més s'ha mantengut el glosat. En un món d'activitat econòmica bastant equilibrada, no lligada absolutament a la cosa turística, la llengua manté més la seva creativitat natural.

Una altra aportació teva va esser la tesi doctoral, publicada l'any 1984, so-

bre l'estudi d'un llibre de cort reial del segle XIV.

També és un cas molt singular. Tot va començar quan jo feia els darrers anys de Filologia hispànica. No hi havia català aleshores a Barcelona. Vaig dir al secretari de l'Ajuntament de Montuïri —que tenia aficions i solia llegir documents antics— si em podia enviar fotocòpies que fossin una mostra de diferents escriptures de l'arxiu municipal del XIV al XVIII. Vaig rebre el material i n'Amadeu Soberanas, que era professor meu de Gramàtica històrica, em va donar unes instruccions. Hi vaig agafar molt d'interès. Record que em va cridar l'atenció un text —que vaig trobar magnífic— datat a mitjan segle XIV. De tornada al poble, vaig trobar el manuscrit i va esser un llibre de cort i causes criminals, requestes i inquisicions. Dels llibres de caire no literari aquests són els únics que recullen la manera de parlar, la llengua col·loquial formal, la dels registres normatiu i col·loquial. I, és clar, va esser una troballa interessantíssima. Però no és l'únic llibre que hi ha a l'arxiu d'aquest interès, n'hi ha més. I també en altres pobles. Sense anar més enfora, a Algaida s'ha publicat el llibre de Gabriel Bibiloni Trobat sobre un altre llibre de cort de la cúria reial de Castelltíx.

A les jornades de l'AILLC passades, vaig presentar una comunicació sobre el català col·loquial a l'edat mitjana tractant d'establir una tipologia: com se saludava la gent, els juraments, les imprecacions, els insults, i

altres formes col·loquials més o menys formalitzades i fossilitzades. Els historiadors locals han aprofitat aquests llibres de cort, però n'han extret el profit des d'un punt de vista històric. Des d'un punt de vista filològic és un enfocament bastant novedós. Hi ha diverses coses fetes. A Catalunya, Jaume Riera Sans va publicar *El cavaller i l'al·cavota*, que és interessantíssim. És un plet

que va succeir l'any 1410 a Barcelona entre el cavaller mallorquí Arnau Albertí i una alcavota menorquina dita na Trialls. És un *portrait* de la vida quotidiana de Barcelona d'aquella època extraordinari.

Hi havia aleshores ja una diferenciació dialectal acusada?

Jo he fet una advertència a anar molt alerta a usar el terme "mallorquinismes" en aquesta època, perquè això sembla que implica dialectalismes exclusius d'aquí. En realitat són

formes divergents però compartides també per altres territoris. Els mallorquinismes efectius, nascuts aquí en règim privatiu, són molt més tardans. Això no significa que no hi hagués formes més o menys divergents respecte a una espècie de llengua estàndard, estereotipada, ideal i teòrica, per exemple, la iodització o l'article salat. Però gran

part de les formes tengudes per exclusives són vengudes de fora.

Una altra faceta del teu treball ha estat la toponímia i l'antroponímia.

L'inici varen esser els malnoms. Quan estudiava Filologia hispànica amb Joan

Veny, Badia i Margarit, etc.,

veia que a Montuïri hi havia uns malnoms que trobava particularment interessants. Sem-

pre m'havia cridat l'atenció que volia dir "Pellusco", "Sutro", "Quelet" o "Que-

lò". Per això vaig fer la tesina sobre aquest tema, que, per cert, va ser la primera que es va fer sobre malnoms. Ara, he de dir que en aquella tesina presentada el febrer de l'any 69, hi trob moltes deficiències pel que fa a formalització, explicació i aprofitament dels materials. Jo tenia vint anys

aleshores, i quasi no tenia assignatures de català. La tesina, la vaig haver de fer i defensar en castellà.

«El nombre de jueus a Mallorca era extraordinari»

També acabes de publicar un llibre d'antropònims mallorquins del s. XIV.

He fet el Corpus, que crec que serà molt útil. De fet és fruit d'un parell d'anys d'esforços. Recull tots els mallorquins i mallorquines documentats en llistats del segle XIV, que és un segle bàsic perquè allà hi estan representats els nêts i renêts dels primers mallorquins

que varen repoblar Mallorca, d'origen català bàsicament. Té interès des d'un punt de vista antroponímic, però també demogràfic i històric.

Són unes llistes, d'altra banda, que demostren una sèrie de coses que fins ara no s'havien dit explícitament i amb fonament documental, com que el nombre de jueus que hi havia a Mallorca, i en concret a Palma, era extraordinari. La llista inèdita de 1350 de l'Arxiu de la Corona d'Aragó demostra que per a una població que no devia arribar als vint mil habitants allà surten més de 1000 noms d'home, xifra que s'ha de multiplicar per quatre. Més de 4000 jueus sobre 20.000 habitants! Jueus creients, de sinagoga, que tenien els seus propis noms jueus, amb tot el món cultural que enrevoltava la vida quotidiana d'aquesta gent. D'altra banda, el nombre d'esclaus, lliberts i no lliberts, era impressionant. Això vol dir que ètnicament som fruit de tota aquesta realitat. A part del pal de paller configurat per la nostra condició de descendents de catalans bàsicament, la contribució d'aquestes altres ètnies i cultures va esser molt important.

T'has interessat també pels estudis colombins.

Em vaig dedicar amb intensitat a un tema en el qual havia començat a fer feina arrel de la narració d'una llegenda montuïrera local, recollida de Rafel Bauzà Socias, "Rafela". Ara m'ha tornat a interessar la cosa. He publicat algunes coses a *L'Avenç*. M'interessa parti-

cularment no sols els Colom de Mallorca del segle XV, sinó la connexió de determinades persones del món de Colom amb Mallorca, en concret la figura de Lluís de Santàngel, que he documentat aquí diverses vegades, ell, els seus germans i els seus pares, cosa que demostra que vivien aquí.

També he estudiat molt Joanot Colom i els seus orígens. Inicialment pensava que Joanot Colom podria esser de Sóller, però Onofre Vaquer em va fer veure que s'ha de pensar més en l'origen felanitxer, tot i que els Colom de Felanitx entronquen amb una família Colom de Sóller. Els Colom bàsicament allà on es troben més antics i amb més abundància sense solució de continuïtat i fins ara és a Sóller i els seus voltants. El primer Colom documentat a Felanitx és al principi del XV. El XIV no n'hi ha.

Per quin motiu les Germanies han quedat un poc al marge de l'actualitat historiogràfica?

Es parteix de la idea que Quadrado hi va fer tanta feina. Quadrado, però, era un home molt reaccionari. Ara Josep Juan també hi ha treballat. Hi ha el llibre

Joan Miralles va néixer a Montuïri.

d'Eulàlia Duran. Jo crec que es poden fer moltes coses. Històricament, hi ha una manipulació que fa que, quan la cosa es polititza, es digui de Joanot Colom des de la dreta que era un *bandido* i des de l'esquerra que era un sant. Es cau en el ridícul. Això està un poc lligat al tema de la memòria col·lectiva. Quins són els personatges medievals que han passat a la memòria col·lectiva? El rei En Jaume, sant Vicenç Ferrer, Ramon Llull... i pus. Els agermanats no hi han passat. Jo crec que a nivell

familiar, d'aquestes famílies tocades, fins al segle XX hi ha hagut certa presència d'aquests moviments. Però aquesta memòria funciona com a secret de família. Hem de tenir en compte que fins al segle passat hi va haver gàbies amb restes humanes o que n'havien contengut. La gàbia del cap de Joan Colom va estar penjada fins a l'any 1820. La mare d'en Rafel, "Rafela", de Montuïri en seria un cas.

El tema dels bandejats, que és un fenomen sobretot del XVI i XVII, va perdurar

fins al segle passat. En Joan de Míner és un personatge del qual es contenen moltíssimes coses. A Algaida és en Durí. Però en una societat rural un secret de família era una taca que marcava per sempre. Una cosa és la memòria històrica i l'altra, el secret de família.

Quins són els treballs d'investigació que tens en marxa a hores d'ara?

Allò de què hem parlat fins ara són coses extraacadèmiques, aficions en definitiva. Però jo a la Universitat faig Història de la llengua, Gra-

ESPECIAL 1 DE MAIG

GALÍCIA - RIAS BAIXAS	33.600
PARÍS	42.700
TENERIFE	53.000
PORT AVENTURA	30.500
VENÈCIA	65.700

OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca) • Balears - Espanya
Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: martel@juniper.bdr.es

màtica històrica i Comentari filològic de texts. En aquests moments a la Universitat tenim diverses línies en marxa: l'edició de texts, l'onomàstica, la sociolingüística... Ara, la cosa més recent, més nova, és el Consorci entre el Govern i la UIB, fundat per tal de fomentar l'ús oral i escrit de la llengua, però també la investigació. Aleshores, hem fet una proposta de línies de recerca. Concretament 11 projectes, entre els quals hi ha un mapa sociolingüístic de les Illes Balears, un atlas ornitològic de les Illes Balears, tres projectes en relació amb el laboratori de fonètica que tenim, etc. Jo preparar una antologia de texts literaris i no literaris de les Illes Balears del segle XIII al segle XX.

M'estic dedicant a refer articles antics i a agrupar-los per temes. Enguany sortirà *Història i cultura popular* a la col·lecció Miquel dels Sants Oliver, i després a l'Editorial Moll un altre llibre que es diu *Articles i documents*, que són coses meves relacionades amb Montuïri. També tenc preparat *Treballs d'onomàstica*, i encara dos volums més: un de discursos i de pròlegs, i un altre de treballs d'història de la llengua. Després hi ha els estudis colombins. Presentaré una ponència sobre l'estada de Lluís de Santàngel a Mallorca. I dels treballs sobre el català col·loquial a l'edat mitjana, també en pot sortir un llibre: hi ha suficient informació escrita com per determinar com parlava la

gent en aquella època. Després tenc fet un buidatge de tots els testaments de Mallorca de 1400 a 1530. Testaments i altres documents que vaig estudiar quan cercava la solució al tema dels Colom.

Com veus la situació actual de la llengua a les Illes Balears?

Home, jo crec que és ambivalent. Per una banda, hi ha motius per esser optimistes i també per esser pessimistes. Hi ha dues tendències marcades. D'una banda hi ha aquesta tendència d'inèrcia que és favorable al castellà, i té al seu favor molts de factors històrics, culturals, esportius, policials, *exercitals*... Però també és cert que des d'un punt de vista nostre hi ha una generació nova,

més culta i amb més poca por, que utilitza no sols arguments de caràcter històric. Jo crec que els arguments purament historicistes, romàntics en definitiva, no basten. Sobretot hi ha la voluntat democràtica de cara al futur. Si en el passat hem estat això o això altre, no és suficient. I si ara volem esser una altra cosa? El que és evident és que les coses s'han de fer per via democràtica i amb un discurs hàbil, pragmàtic, realista, modern, dirigit cap al futur, cap als joves. En la mesura que sapiguem utilitzar un llenguatge així anirà bé. Si resulta que el que és nostre és una cosa antiga, perifèrica, pobra, preturística, prehistòrica, i excessivament romàntica però poc pragmàtica, no farem res.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

⌘

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

⌘

LLIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSSETTES

⌘

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FÜRSTEN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÉMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

I de les famoses modalitats o "modalidades", què en feim?

Aquesta qüestió ha d'estar controlada des de la Universitat des de la perspectiva dels escriptors, dels parlants, dels usuaris. Ara bé, la modalitat principal és l'estàndard. No ho oblidem. S'ha de conjuntar unitat i diversitat. Tot d'una que pensam en modalitats, ja sembla que hem de posar-nos calçons amb bufes, menjar pa amb oli i un poc de sobrassada, i ballar quatre jotes i boleros, i intentar parlar d'una manera diguem-ne preturística, pre-industrial, folklòrica, rondallística, etc.

Què ha estat per a tu Montuïri en el teu treball d'investigació?

És la meua Sinera particu-

lar, el meu poble. Però no m'interessa gens el localisme. Vulguis no vulguis, jo sempre dic que he investigat Montuïri perquè he tengut l'arxiu a l'abast. És qüestió de tenir el material avinent, siguin persones o siguin papers. Una de les coses que varem fer fa temps, amb altres cinc persones, va esser la catalogació de l'arxiu municipal, que ens va dur una feinada. Jo partesc de la base que m'agradaria extreure de l'anècdota montuïrera la categoria universal. Per això, sempre m'ha importat molt el tema didàctic. La persona humana té en la seva complexitat una sèrie de passions i de característiques que són generals, i que pots trobar a Montuïri o en una altra banda, i és això el que a mi m'interessa.

ELS NOMS DELS MALLORQUINS DEL SEGLE XIV

L'Institut d'Estudis Catalans, amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Baleàrics i de la UIB, ha publicat el *Corpus d'antropònims mallorquins del segle XIV* de Joan Miralles i Monserrat. Es tracta de l'edició d'un conjunt de llistes de mallorquins i mallorquines del segle XIV referides a les parròquies de la Ciutat de Mallorca d'aleshores i dels pobles de la Part Forana de Mallorca. La documentació és de caire fiscal i de caire militar, compresa entre 1308 i 1390, fent un total de 20.000 persones la major part de les quals són homes. Cal tenir en compte que no són llistes totals de població, ja que només hi surten els caps de casa.

Les llistes tenen un interès molt divers. Són un poderós auxiliar per conèixer la demografia medieval, les immigracions registrades a Mallorca, l'origen dels repobladors, els estudis genealògics de famílies i llinatges, etc. És una espècie de retrat, una immensa fotografia de família, dels mallorquins del segle XIV. Un moment que, com assenyala a l'entrevista el mateix Joan Miralles, és l'immediatament posterior a la generació de la conquesta i els seus fills.

A la part final del llibre, s'hi inclou un índex onomàstic amb la relació per ordre alfabètic de tots els noms de persona representats, amb totes les grafies en què apareixen i la localització geogràfica i documental i la datació corresponents.

Nous Macintosh

G3

Potència

Multimèdia

El teu Centre Apple és

XIPS

 Servei Tècnic Oficial Apple

Mca. S.L.

 Distribuidor Autoritzat Apple

C/ Sant Joaquim, 9

Delegació a Menorca:

Tel: 971-76.06.76

Tel: 907 28 29 56

Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA

Fax: 971-35.28.43

<http://www.readysoft.es/home/xipsmca> xipsmca@readysoft.es

Andreu Coll

Camins públics

Malauradament, les Pitiüses tampoc no s'han vist lliures de la nefasta moda consistent a tancar camins rurals públics o amb servitud de pas. Molts de nous propietaris de finques —unes vegades per supina ignorància, d'altres amb rematada mala fe— s'han cregut amb el dret de vulnerar un costum que ha regit des de temps immemorial al camp pitiús. Aquest no és altre que el dret de pas per tots els camins i viarany.

Des d'un punt de vista quantitatiu, potser el nombre de camins barrats encara no és gaire important. Tot indica, però, que, de no prendre's les mesures necessàries, el seu nombre pot anar en augment. Potser un dels casos més recents

esdevenguts a Eivissa, i a la vegada més tristament cèlebres, ha estat és del camí d'en Guillem, a la parròquia de Santa Agnès de Corona. Allà, un propietari estranger, Michel Cretu, l'amo del conegut segell discogràfic *Enigma* i, segons ell, ecologista convençut, s'ha permès tancar l'esmentat camí, amb l'excusa que travessa la seva finca. Allò que aquest ecologista no s'ha preocupat de considerar, però, és que aquesta és l'única via d'accés existent a l'indret costaner conegut com es Coralls d'en Guillem, a la zona nord-est de l'illa, i que ha estat utilitzada des de fa moltíssims anys amb tota normalitat per pescadors i veïnats de la zona.

El més preocupant d'aquest cas ha estat, però, l'actitud de l'Ajuntament de Sant Antoni de Portmany. L'esmentat consistori, en comptes de fer valer els drets col·lectius dels ciutadans, no va tenir cap empatx a posar-se del costat dels interessos privats del propietari. Bona prova d'això és que, en l'acció judicial que ha iniciat aquest darrer per aconseguir el tancament definitiu del camí, a l'Ajuntament de Sant Antoni li ha faltat temps per negar-ne qualsevol propietat o dret públic. Només a posteriori, i a causa de

les crítiques i accions reivindicatives de partits polítics, grups ecologistes i col·lectius cívics, el consistori ha accedit a obrir un expedient d'investigació sobre la possible titularitat o drets municipals sobre el camí. A hores d'ara, aquest afer encara no ha estat resolt.

Hi ha, però, altres dades que demostrin la desídia de les institucions públiques pitiüses a l'hora de defensar el dret de pas pels camins. Podem esmentar, per exemple, la iniciativa d'un partit polític que va demanar a tots els ajuntaments de l'illa d'Eivissa —excepte al de la capital, pel seu caràcter eminentment urbà— un llistat dels camins que tenien registrats en l'inventari de Béns Immobles com a públics o, almenys, amb servitud de pas reconeguda. Aquest document és d'elaboració obligatòria per als consistoris des de l'any 1989.

El resultat no va poder ser més decebedor: en el moment d'efectuar-se la petició en tota l'illa d'Eivissa no hi havia ni un sol camí inventariat. En qualche cas concret, com el de l'Ajuntament de Sant Antoni, l'esmentada mancança va ser denunciada davant de l'Oficina del Defensor del Poble. Aquesta institució no tan sols va admetre immediatament la denúncia sinó que, a hores d'ara, ja ha hagut de reclamar per segona vegada a l'esmentat ajuntament un informe complet sobre el tema, a causa de la total manca de col·laboració d'aquest darrer. Com podem veure, tot un exemple de respecte a la legalitat vigent.

Entre tants despropòsits, val la pena destacar, almenys, una dada positiva: dins les mesures previstes en el decret autonòmic de mesures especials per a Formentera, s'inclou la catalogació de tots els camins i itineraris de l'illa. Aquesta tasca ha estat encomanada al Taller d'Estudis de l'Hàbitat Pitiús. Una passa positiva, sens dubte, però que no ens hauria de fer oblidar la necessitat de continuar pressionant les institucions públiques de les Pitiüses perquè, d'una vegada, assumesquin la seva obligació de defensar aquesta part irrenunciable del patrimoni col·lectiu dels seus habitants, com són els seus itineraris públics. Si no, per mal camí anirém.

Francesc Grimalt, un jove enòleg de Felanitx

Entre els vins i el vinyet

Francesc Grimalt és un jove enòleg felanitxer que acaba de publicar *El vi a Mallorca*, un llibre suggeridor que obre de bat a bat les portes del coneixement més profund de la realitat vitícola mallorquina. A Son Burguera Vell, voltada de conradissos i

marges de pedra, hi ha una façana esplèndida i, al costat de la dreta, entrant per un vell portal de pedra d'aire medieval, hi ha els tresors amagats de Francesc Grimalt, el celler de les bótes de roure i els ormejos on es treballa el vi.

Com et va sorgir l'interès pel vi i el vinyet?

Som de Felanitx. I aquí, a tothom, sempre li ha agradat el vi. Quan era petit teníem vinya a ca meva. Més tard l'arrabassàrem. Els meus pares han estat i són pagesos, però s'han dedicat més a la ramaderia d'ovelles i porcs. Així i tot, la cultura del vi, sempre l'he sentida de molt a prop.

Quins records tens del Felanitx vinater?

Tenc els meus records d'infantesa plens d'imatges del Felanitx vinater. Quan era el temps de la verema, passaven els tractors i per tot arreu se sentia l'olor del raïm i de la seva fermentació. Els al·lots ens aferràvem al darrere dels tractors carregats de raïm. Llavors encara hi havia tres cellers que funcionaven, a més del Sindicat.

Com està ara a Felanitx el vinyet i l'elaboració de vi?

Ara tan sols hi ha en Lluís Armero que tengui un celler. Va esser el primer que va començar a embotellar vins al poble. Hi ha vinyes. La gent ven el raïm a Miquel Oliver o a Trevin (Pere Seda), que han fet mantenir la tradició. En Ripoll també

compra raïm a Cas Concos. Hi ha hagut pagesos que s'han volgut mantenir fidels a la tradició viticultora de Felanitx, fins i tot anant a contracorrent, sembraven vinyes quan

tothom les arrabassava, i gràcies a ells ara tenim vinyets.

«Els pagesos trobaran una sortida digna amb la viticultura»

Quina és la situació del vinyet mallorquí?

La situació és bona, la millor en molt de temps. Hi ha

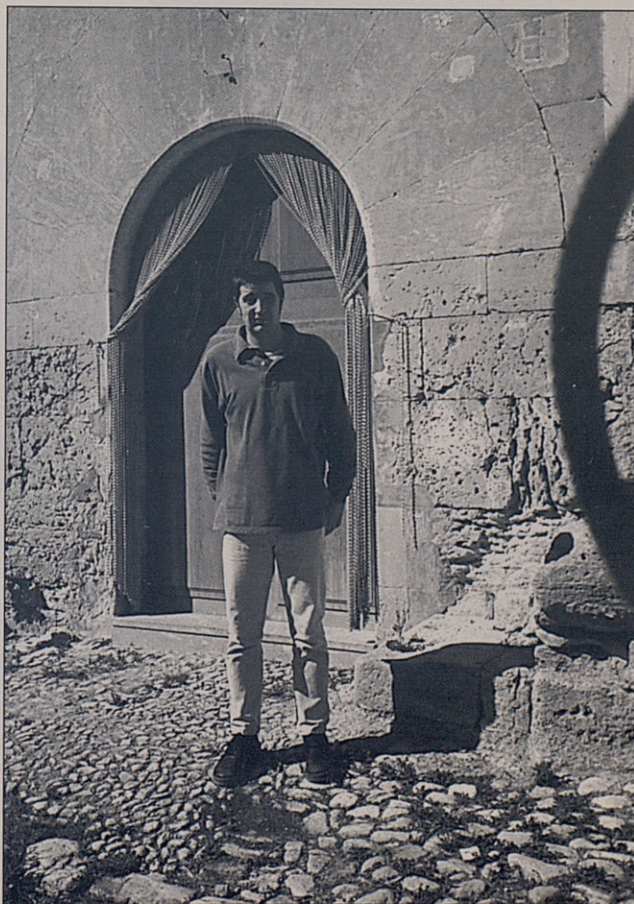
qualitat i encara no s'ha arribat al sostre. Hi ha un bon nivell. Els nostres vins són comparables a altres bons vins de qualsevol lloc del món.

El vinyet pot ser una alternativa per a l'agricultura mallorquina?

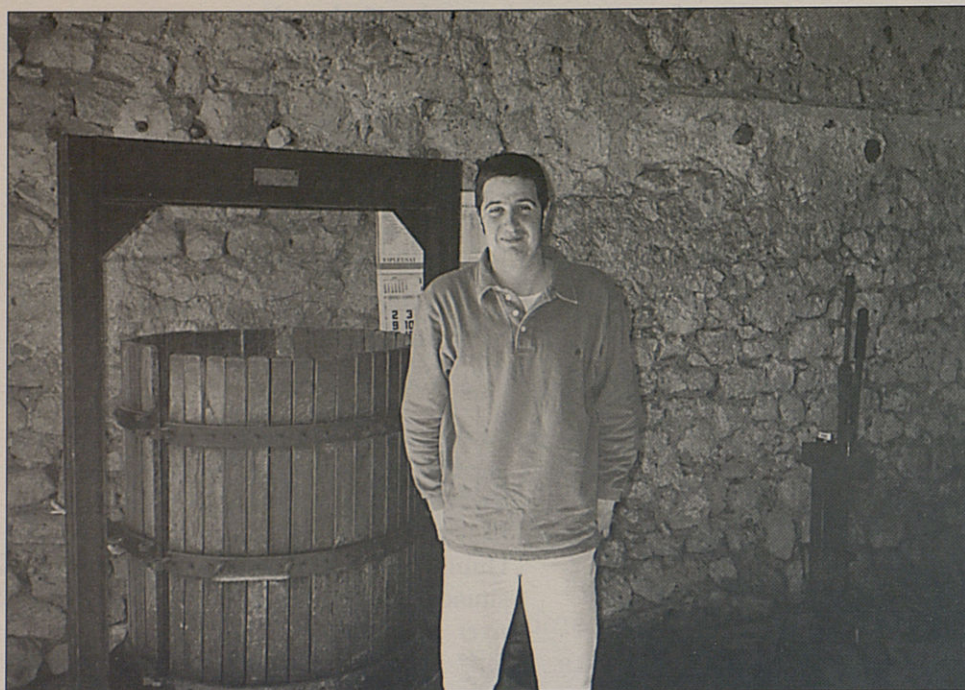
Els pagesos trobaran una sortida digna amb la viticultura, només digna. No crec que s'hi facin d'or. A hores d'ara és un dels conreus amb més futur, sempre que ens moguem dins el marc d'una producció de qualitat.

Creixement o manteniment de la superfície dedicada a vinya?

Sempre que es cresqui en qualitat, serà bo. A Mallorca es consumeixen 50 milions de litres i se'n produeixen 3. Diuen que com més són més riuen. Encara es pot créixer. Falten bodegues encara. En el Priorat hi havia tan sols tres cellers, d'ençà que n'hi ha molts més s'ha donat a conèixer molt la denominació d'origen. Tenim el cas del vi Santa Caterina d'Andratx, que s'ha exportat a Europa sota el nom de Mallorca. Llavors quan els que l'han begut vénen aquí, cerquen vi de Mallorca. Això crec

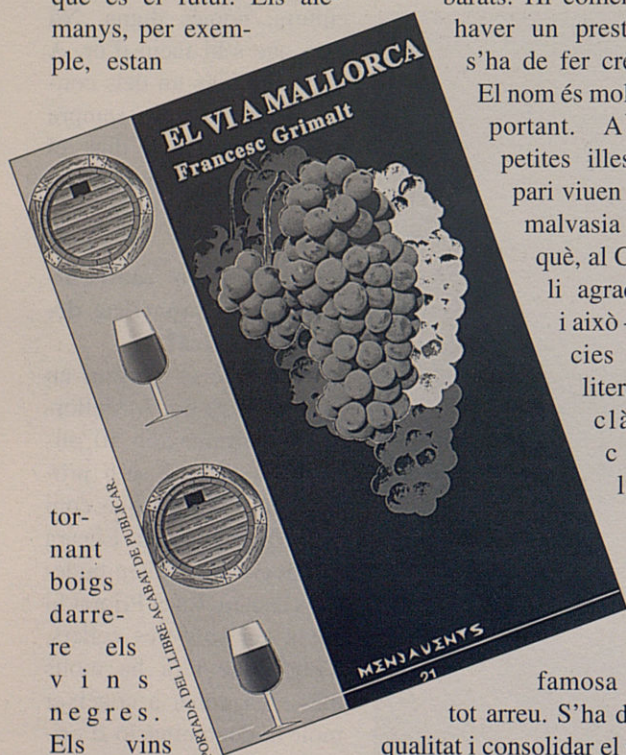

La façana de Son Burguera colrada pel sol sap de vinyòvols i vinaters.

En Francesc és un investigador del vi, però també en coneix l'essència, l'espiritualitat.

que és el futur. Els alemanys, per exemple, estan

tor-
nant
boigs
darre-
re els
vins
negres.
Els vins
que ells no
fan ni poden fer.

Quins problemes té l'elaboració de vi a Mallorca?
S'ha de cercar la qualitat. No es pot anar a fer vins

barats. Hi comença a haver un prestigi i s'ha de fer créixer. El nom és molt important. A les petites illes Llípari viuen de la malvasia perquè, al Cèsar, li agradava, i això —gràcies a la literatura clàssica— l'ha fet

famosa per tot arreu. S'ha de fer qualitat i consolidar el prestigi que ja es té.

Quin paper han de jugar les varietats autòctones i quin, les foranes?
Les varietats autòctones han de jugar en el futur un paper

important, mesclades amb les foranes. Són importants per conferir un caràcter al vi. Varietats com el callet, fogoneu, premsal blanc o manto negro encara tenen moltes coses a dir i poden produir vins excel·lents amb cupatges amb altres varietats. D'altra banda, la majoria de varietats foranes fa poc temps que s'han sembrat. És de preveure que les vinyes aniran millorant amb el temps.

Existeixen característiques comunes als vins mallorquins?

La tipicitat es veu més accentuada al Raiguer, on el 60% del raïm és manto negro. Però cada celler té una elaboració pròpia. A Mallorca es fan uns vins amb molta personalitat, gairebé inconfusibles els uns amb els altres. A vegades, entre ells hi pot haver

certes afinitats, però sobretot hi ha la personalitat de cada vi.

Què significa el vi en la cultura mediterrània?

És el tot. És un dels tres elements bàsics, amb el blat i l'oli. I això es coneix per tot, des de la cultura popular a la literària. És un dels grans productes de la nostra cultura.

Ha tengut mala premsa el vi de Mallorca?

Sí, hi ha hagut mala premsa, però reflectia el que hi havia. Els vins mallorquins no havien cercat mai com ara la qualitat, sempre s'havia anat a fer quantitat. Amb el vi ha passat com amb tantes altres coses que no hem sabut valorar prou i pertanyien al patrimoni comú.

Quin és el moment més adequat per beure un bon vi?

Hi ha molts de moments pertinents: sobretot davant un bon menjar i davant una bona companyia.

En Francesc, al llarg de la conversa —que no cal dir que acompanyam d'un excel·lent vi felanitxer— ha demostrat no tan sols que és un amant

«Les vinyes aniran millorant amb el temps»

del vinyet i el vi sinó que n'és un gran expert. El preocupen la creixent urbanització i la destrucció dels vinyets i creu que Mallorca ja ha estat prou destrossada. Sap que sols l'enginy i la innovació permetran trobar sortides de futur als vinyets mallorquins i ha decidit posar-hi la seva contribució.

Mateu Morro

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

La possessió de Son Marroig (Deià)

La possessió de Son Marroig, el 1624, era propietat de Gabriel Masroig de la Foradada. L'any 1863 passà a la família Cortei. Era considerada per l'arxiduc Lluís Salvador una de les cases millors situades de Mallorca, i volgué comprar-la. L'operació no fou fàcil, però, a la fi, el 1877 l'adquirí, tot i que hagué de pagar una quantitat molt superior a la que corresponia.

Comptava 68 ha. i incloïa la Foradada. A la mort de Lluís Salvador (1915), la titularitat de la finca passà a Antoni Vives, el qual morí, el 1918, sense haver pogut resoldre els tràmits testamentaris de l'arxiduc; aleshores la propietat recaigué en la seva filla, Lluïsa Vives Ripoll, esposa del pintor Antoni Ribas Prats. Actualment la possessió és d'Isabel Ribas Vives.

Un dels elements arquitectònics més característics de Son Marroig és la torre de defensa. Probablement data del segle XVI. Protegia les cases de les freqüents incursions de

El més característic de la possessió és la torre de defensa

el lateral nord. La torre compta amb elements defensius, com els matalassos que protegeixen la porta d'accés i les finestres. La coberta és de teules, a quatre aiguavessos. En època de l'arxiduc fou ornamentada amb dues finestres renaixentistes, del segle XVI.

La façana principal, aixecada davant una carrera tancada per tres costats, s'orienta al nord-est. Té alçat de tres plantes. El portal

forà és d'arc apuntat, coronat per l'anagrama de Crist (IHS). A la planta baixa, als costats del portal, s'hi obren dues finestres. En el primer pis hi ha tres finestres rectangulars, mentre que, en el segon pis, s'hi obren quatre finestres més. A la dreta de la façana principal s'alça el bloc nord-oest, que conté la tafona a la planta baixa; al primer pis hi ha una gran finestra d'arc redó, amb

balustrada, vorejada per finestres balconeres. Més al nord-est sobresurt un volum amb una galeria regionalista, amb arcs redons, i amb una terrassa amb balustrada.

A Son Marroig es pot veure l'edició original del *Die Balearen*

Des de l'entrada, el primer aiguavés és ocupat per un vestíbul, amb el sòl emmacat, que comunica amb la sala de la planta baixa, en el segon aiguavés. Aquesta estança és de planta rectangular, dividida per un arc rebaixat que es troba a l'esquerra de l'entrada; el sòtil és de bigues, amb una jàssera transversal; el sòl emmacat que prové del vestíbul continua a manera de corredor fins al jardí. La sala apareix guarnida amb belles peces de mobiliari i objectes artístics, especialment pintures antigues, entre les quals remarcam el llenç que representa la Immaculada entre el pare Castanyeda i santa Catalina Tomàs. Com a curiositat, remarcam una vèrtebra i una costella d'un gran cetaci, que ens recorda el gran interès de l'arxiduc pels temes naturalístics. A la dreta, segons entrem, hi ha l'escala que condueix a la

Son Marroig. Lateral oest.

planta noble; arrenca vora dos arcs lleugerament rebaixats, sostenguts per una columna de tradició jònica situada sobre un plint.

Ja en el primer pis, entrem a la sala principal, per un portalet gòtic, provinent d'una de les cel·les de Cartoixa Vella. Aquesta sala, de planta rectangular de grans dimensions, té una remarkable coberta d'enteixinat de fusta amb cassetons; conté la major part del fons del museu de l'arxiduc. Remarcam els relleus gòtics provinents de la capella de Galatzó; una vitrina amb els llibres de l'arxiduc (amb una edició original del *Die Balearen*); una caixa del gòtic final (amb una pintura de l'Anunciació); una altra caixa gòtica atribuïda als reis de Mallorca; una Mare de Déu d'alabastre (s. XVII). Destaca també la col·lecció pictòrica, amb obres de Joan Bauçà, Anglada Camarasa, Eliseu Meifrèn, Joaquim Mir, Antoni Ribas i Erwin Hubert. A més, hi ha diversos objectes ornamentals, ceràmica, brodats (com una peça de Sòller, de 1690), records personals i un bust de l'arxiduc, i una col·lecció d'estatuetes gregues.

A continuació de la sala principal, hi ha una altra estança que comunica amb la galeria nord-oest, on podem contemplar els cinc arcs amb columnes toscanes i la balustrada de la dita galeria, com també la vista que s'hi destria, especialment cap al temple i cap a

Vista de Son Marroig.

la costa, amb la Foradada. Conté un retrat de l'arxiduc, jove, una foto del iot Nixe i diversos plànols. Sortint de la sala principal pel portal gòtic, a l'esquerra, un corredor comunica amb el primer pis de la torre de defensa, on observam l'escala de caragol que puja als pisos superiors de la torre i una cambra que conté un llit entorsillat amb cobricel. Des d'aquest corredor, una escala davalla a la sala de la planta baixa.

A la part posterior de les cases de Son Marroig, si miram el portal, a l'esquerra hi ha una finestra renaixentista i un rellotge de sol. A partir d'una carrereta emmacada, s'es-

tén un jardinet amb bells elements ornamentals i amb un petit llac d'aigua. A la vora hi ha l'aljub, ornamentat amb balustrada de marbre, desapareguda en la seva major part.

El lateral nord-oest, afegit per l'arxiduc, s'alça sobre un gran sòcol atalussat, amb finestres quadrades, la

forma de mainell i, als extrems, altres tantes finestres tripartites. El conjunt segueix l'estil regionalista, de regust italianitzant.

El famós mirador de Son Marroig és un temple de marbre de Carrara, concretament de Seravezza. Imita el que hi ha damunt la illeta del jardí Pallavicini, a Pegli, a prop de Gènova. S'aixeca sobre una base circular de quatre graons i consta de vuit columnes jòniques. L'entaulament mostra decoració escultòrica amb bucranis i llaços florals. La coberta és una cúpula semiesfèrica rematada per un floró. S'hi contempla una immillorable vista de la costa de Miramar i de la Foradada, esplèndida a sol ponent.

Gaspar Valero

Hotel Rural Es Figueras Nou

Restaurant Es Pati de Montuïri

Cra. Montuïri - Sant Joan, km 0,7
07230 Montuïri (Mallorca)
Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça. Rul·lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

SON RAPINYA
Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llauredor, 25
C.P. 07005

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

SON XIMELIS

Cap Blanc, 15 A
C.P. 07013

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

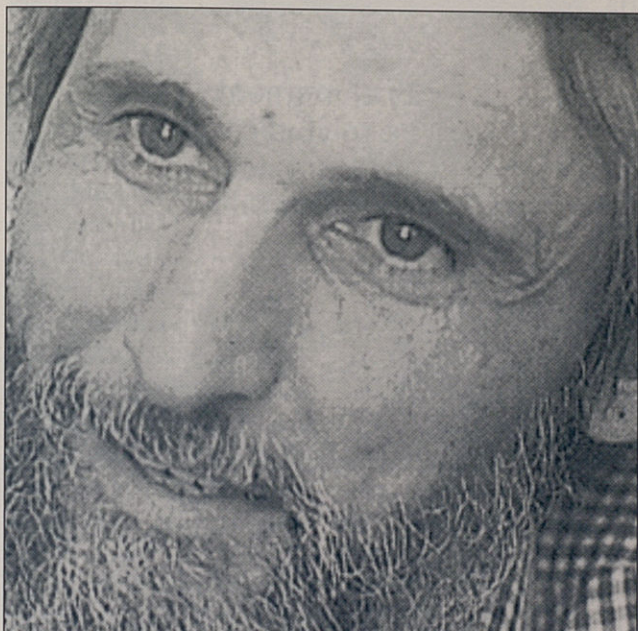
Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

Vou veri vou per a deixondits

Catalina Calafell (trompa), Tomeu Puigserver (percussió), Vicenç Fontelles (percussió), Maria Antònia Joan (castanyetes), Andreu Julià (contrabaix), Joan Oliver (bombardí i tuba), Catalina M. Terrassa (trompa), Delfi Mulet (guitarra), Gabriel Oliver (clarinet), Catalina Obrador (oboè), Maria Osuna (flauta) i Biel Majoral (veu) ompliren el

Teatre Principal el passat dissabte 14 de març amb el repertori del disc que es presentava oficialment a Ciutat: *Vou veri vou per no dormir*.

El concert començà rotund, sense concessions, amb el poema de Guillem d'Efak, per tema a tema anar intercalant emotius homenatges que, en execució, no deceberen ningú. Homenatges a Salvador Puig Antic en un poema que va fer Majoral el dia que el varen assassinar. Homenatge a un altre algaidí, Pere Capellà tot recordant Mingo Revulgo en un escenari que ell mateix dignificà amb les seves obres. La llista de dedicatòries és llarga, i quan el públic reclamà Majoral, tornen a sortir i es marquen uns temes del sen Llorenç Mora amb contundència per tancar el vespre.

Entre els homenatges, un nom i un silenci sincronitzat del públic precedint uns bellíssims versos de Blai Bonet en una excel·lent interpretació, presagi de la corda que té Majoral i del que és capaç de fer, d'anar endavant. Un gran èxit de Majoral en el Principal i incomprensiblement l'únic diari en la nostra llengua a les Balears no se'n fa ressò l'endemà.

L'IVAJ i Els Munlogs

Molts, després del passat número, pensareu que convé parlar de música i no tant de política, i tendreu tota la raó del món i part de l'estranger. Però, mentre us escrivia de l'internacionalisme dels pelacanyes, es confirmaven el passat mes de febrer totes les sospites.

Els Munlogs foren rebutjats per cantar clar i català en el concurs que organitzà l'Institut Valencià de la Joventut, el circuit rock. L'escàndol es féu imminent quan The Beanies eren escollits per cantar en anglès i resultava que eren els mateixos Munlogs amb collars diferents. Destaparen la polèmica i la vergonyosa conducta de la Generalitat Valenciana.

Hom ha pensat més d'una vegada que si es fessin públics els mètodes de selecció que es duen a terme al pop-rock de Ciutat, d'ençà que s'acabà allò de la pastanaga, tal volta l'afer Munlogs semblaria una beneitura. Amb el panorama que ens envolta (que no és altre que el que ens mereixem per sufragi) és cert que els partits polítics haurien d'incorporar a les seves files qualche músic-estratega d'aquesta casta o, en comptes de no evolucinar, fer-se fotre.

Picap fitxa a Loquillo

Al final de març sortirà el segon treball de Loquillo amb Gabriel Sopena, cantautor aragonès que ha adaptat poemes de Vázquez Montalbán, Joan Manuel Bonet, Gil de Biedma, García Lorca i Mario Benedetti, en espanyol i en català (dos poemes, un de Salvat-Papasseit i l'altre de Pere Quart) inclosos en el nou disc *Durante la Invasión* (primer títol encara per concretar). Els gèneres musicals aplicats en cada adaptació convergeixen en el contingut sia blues, jazz o folk.

Loquillo, que desitja poder cantar, en un futur, també en gallec i en èuscar, ha signat contracte amb la firma barcelonina Picap, car necessita llibertat absoluta, que no li garanteix el segell de la multinacional Hispavox, de qui rebia el *bon consell* de no expressar idees polítiques.

Per a Loquillo, la garantia de Picap està en el noms de primera fila: Lluís Llach, Maria del Mar Bonet, Raimon, Ramoncín i Adrià Puntí. El cantant assegura que "em fascina estar amb aquests artistes".

Josep Sitjar, mestre litògraf

Els mestres de taller són una espècie queixosa que, mentre diuen “no ho sé, no ho sé, ca...!”, ja estan pensant com se'n sortiran en el nou repte que se'ls planteja o es plantegen. Josep Sitjar, mestre del Taller 6a, flastomant més o

menys, se n'ha sortit de moltes des que, el 1982, ara fa ja setze anys, es va unir als artistes Ramon Canet i Maria Carbonero per fundar l'editorial d'obra gràfica, que té la seu al carrer de Pont i Vic, 6a, de Palma.

Coneixia l'ofici de la impremta, en la qual

posava les mans i deixava les forces des que tenia dotze anys, i potser tenia clar el mal que havia causat el progrés de les tèc-

niques d'impressió a la litografia. Josep Sitjar i els seus socis, ja des del principi, es proposaren recuperar aquelles pedres litogràfiques que havien caigut en l'oblit des de l'aparició i el boom de l'*offset*. Com a impressor que és, sabia que els resultats no són els mateixos, i que les qualitats i els matisos que es poden treure

d'una pedra són infinitament majors que els que dóna la ràpida màquina reproductora.

El mestre del Taller 6a ha estat el motor de nombroses iniciatives

El Taller 6a va comprar a Suïssa una carretada de pedres litogràfiques de tots els tamanys i, amb

l'ajuda de Josep Sitjar, els artistes de l'illa i els que venien de fora podien gaudir de pintar sobre una pedra i veure aquesta obra reproduïda sense que agafés la plenitud d'una reproducció fotogràfica o d'un cartell. Avui, Josep Sitjar és un dels pocs que treballen la litografia sobre pedra a Espanya i, sens dubte, és un

dels mestres litògrafs més reconeguts.

Ha fet feina amb un centenar d'artistes. Es va estrenar, aquell 1982 en què obriren el Taller 6a, amb un Miquel Barceló quasi desconegut, que

tot seguit havia de fer una exposició al Col·legi d'Arquitectes de Palma. De llavors ençà, han compartit pedres, maquinària i tiratges amb Josep Sitjar artistes com Juli Ramis, Pere Quetglas “Xam”, Miquel Brunet, Aligi Sassu, Miguel Ángel Campano, Lluís Claramunt, José Hernández, Rafa Forteza, Joan Bennàs-

sar, Roca Fuster, Antoni Socias, Ràfols Casamada,

Maurice Ducret, Pep Coll, Menéndez Rojas, Pep Llambías i així fins a un centenar.

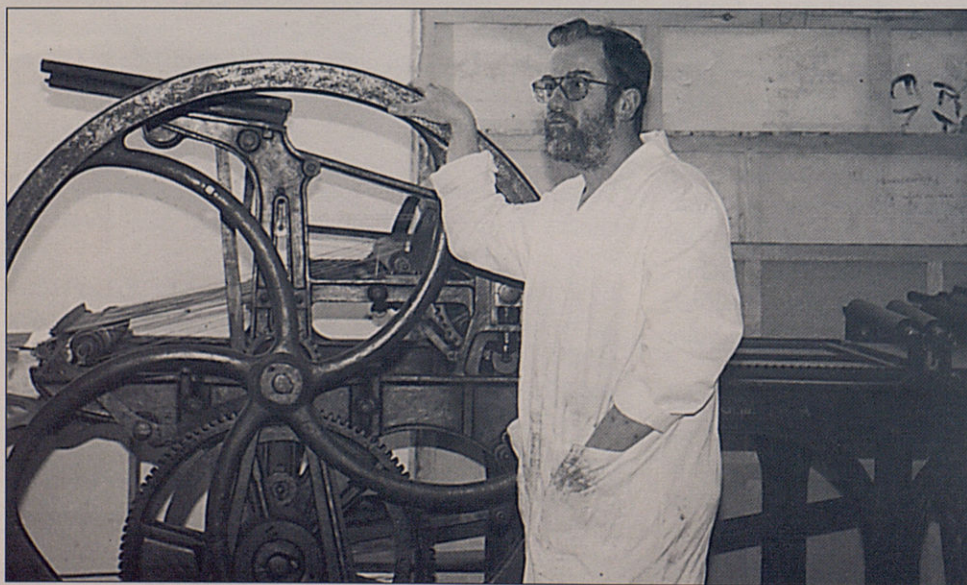
No ens equivocarem si deim que Jo-

És el moment de reivindicar la figura dels mestres de taller

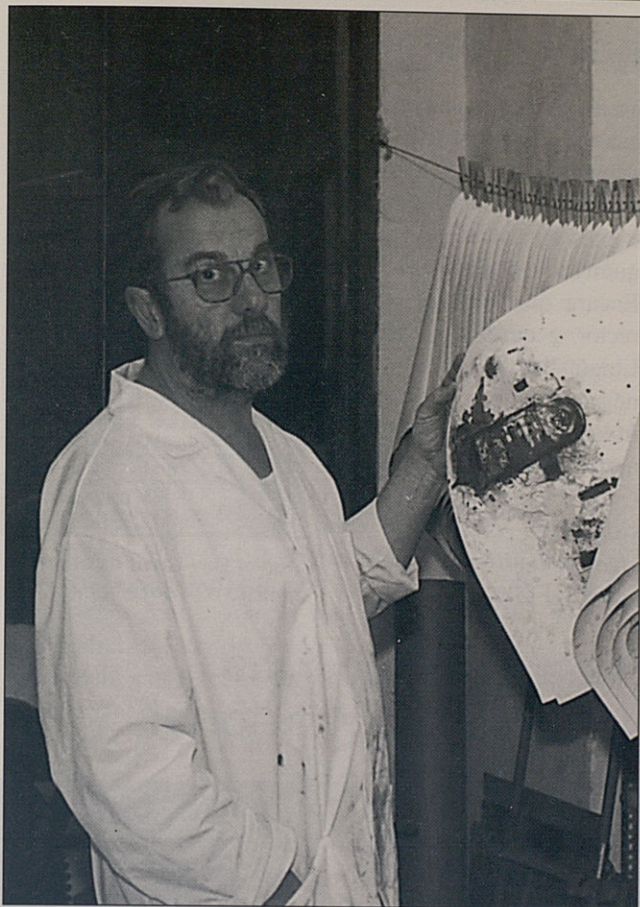
sep Sitjar només ha treballat amb amics, perquè d'amistat es pot qualificar la relació que s'estableix entre els artistes i els mestres del taller, mentre tots dos junts intenten treure el millor de l'obra d'art. Perquè un dels grans atractius de l'obra gràfica, a més d'aquests tiratges que fan que pugui arribar a molta més gent, és que permet a l'artista sortir de la solitud del seu estudi per compartir hores, converses, rialles i investigacions amb el mestre del taller i, donat el cas, amb els aprenents.

No he vist mai Josep Sitjar escatimar esforços ni voler guanyar hores, quan se n'ha passades tantes per aconseguir el to just al color que originalment havia concebut el pintoràmic. En un mar d'àcids i tintes, pedres i eines, el mestre de taller ha estat disposat tant per al més agradable de la feina com per al més feixuc.

Matins a la Impremta Soler; horabaixes, tots, al Taller

Pep Sitjar ha fet feina amb un centenar d'artistes.

Sitjar s'uní a Ramon Canet i Maria Carbonero per fundar l'editorial d'obra gràfica.

Pep Sitjar ha après l'ofici a força de practicar-lo.

6a. Ha après l'ofici a força de practicar-lo. Així, no només s'ha convertit en un mestre litògraf, sinó que ha descobert els secrets dels aiguaforts i de les aiguatintres, de totes les modalitats del gravat, de la xilografia o dels monotips.

Ha après dels artistes i els artistes han après d'ell.

Ara per ara, ja són quasi incomptables les estampes que han sortit de les mans de Josep Sitjar, després de donar l'artista i ell mateix el concebut *bon à tirer*. Però no s'ha aturat en aquests tiratges, calculadament limitats perquè no

perdin la mínima qualitat, el mestre del Taller 6a ha estat el motor de nombroses iniciatives d'importància. Ha estat devora els postgraduats de la Facultat de Belles Arts de Barcelona, que

arribaven amb beques oferides pel mateix taller, tant com ha posat cos i ànima a un nombre més que considerable de llibres

de bibliòfil del tot artesanals, joies per a col·leccionistes, que la Biblioteca Nacional del MEC guarda entre els seus fons i que ha destacat no en poques ocasions.

Hi hauria molts de llibres de

bibliòfil treballats per Josep Sitjar a destacar, entre ells, *Pedra i cos*, una carpeta realitzada per set poetes i set pintors; *El baquiano y los suyos*, amb un poema de Mario Benedetti i litografies

sobre pedra d'Enrique Broglia; *Palma*, racons de la ciutat oferts segons la mirada d'un bon nombre de pintors figuratius; *Lluna negra*, del pintor Pep Coll i del poeta Marcos Ricardo Barnatán, o, per curiositat, una carpeta de litografies de Maurice Ducret pintades sobre pedres utilitzades en antigues impremtes.

Ara que la litografia ja és

bicentenària, ara que els oficis pareixen haver caigut en un pou del qual no es pot veure el fons, ara que les màquines fan feina pràcticament soles, a ritmes imparables i quasi

incontrolables, ara que tothom obté el títol de mestre abans de cultivar el d'aprenent, és, potser, el moment

per reivindicar la figura dels mestres de taller que hi posen les mans i el cap, que dominen les màquines, que tenen cura i perfeccionen les tècniques i que ho donen tot perquè segles de tradició no se'n vagin tan fàcilment a fer orris.

•
Sitjar és un dels pocs que treballen la litografia sobre pedra a Espanya

•
Ha après dels artistes i els artistes han après d'ell

•••

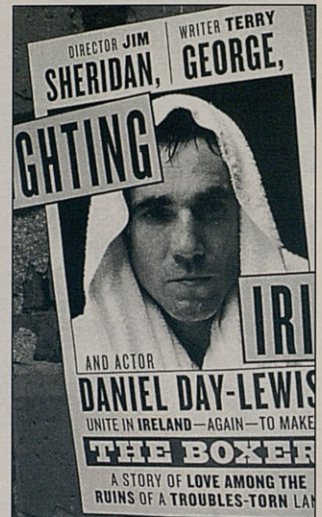
Anastàsia i El Boxejador, estrenes en català

La producció de dibuixos animats *Anastàsia*, primera incursió de la multinacional Fox dins aquest gènere, es va estrenar a Palma en català gràcies al projecte de col·laboració entre el Govern Balear i la Generalitat de Catalunya. Negociacions que, juntament amb una campanya de conscienciació duta a terme pels Joves per la Llengua, feren possible l'any passat l'estrena del Disney *Hèrcules* o més re-

centment *Carícies*, film de Ventura Pons, a partir del text de Sergi Bebel, o *El boxejador*, drama dirigit per Jim Sheridan que té com a marc l'actualitat irlandesa.

Malgrat que l'oferta de cinema en català no ha conegut encara la resposta comercial desitjada (segons es va donar a conèixer recentment, només 800 persones passaren per la taquilla per veure *Hèrcules*, un èxit reservat a les sessions

escolars), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) ha demanat que es facin les gestions necessàries per dur còpies en català dels títols guanyadors dels Oscars. Encara que, segons el director general de Política Lingüística, Jaume Gil, "les negociacions futures es presenten complicades, amb molt de treball per fer" és segur que les versions catalanes d'*Hèrcules* i *Anastàsia* arribaran també a Eivissa i Menorca.

Daniel Day-Lewis és el protagonista d'*El boxejador*

El Dia-D d'Spielberg

Després de l'estrepitos fracàs d'*Amistad*, Steven Spielberg torna a tenir a punt d'estrena una nova pel·lícula. Es titula *Saving private ryan*, i recrea un conegut capítol de la Segona Guerra Mundial, la invasió de Normandia. Spielberg ofereix una reconstrucció molt més espectacular que la vista en el clàssic *El dia més llarg*.

Amistad, d'Spielberg, no ha estat un èxit de taquilla.

Recentment, el cineasta americà més comercial de tots els temps declara que els èxits en la seva carrera li permeten el luxe de no preocupar-se dels resultats de taquilla dels seus nous treballs. "Avui estic més interessat a transmetre bons missatges i suscitar discussions entre les persones que veuen els meus films", ha declarat.

Asia Argento, una italiana internacional

Asia Argento.

A la deriva durant anys, el cinema italià torna a recuperar el bon pols amb un grapat de talentosos realitzadors i moltes cares noves. Una de les joves actrius italianes de major i més immediata projecció internacional és Asia Argento, filla del famós director de cintes de terror Dario Argento. Actriu des dels 9 anys, ha rodat al seu país uns 20 títols. Per al seu primer treball després d'*El cartero* (y *Pablo Neruda*), Michael Radford va triar Asia entre un miler d'aspirants "perquè era l'única amb una certa capacitat sensual, aspra, però delicada". A més de *B. Monkey*, pel·lícula de Radford encara no estrenada, Asia Argento és l'estrella de *New rose hotel*, el nou projecte del sempre impactant Abel Ferrara.

Ralph Fiennes, el retorn de l'heroi romàntic

Va tocar el cel amb *El paciente inglés*, multioscaritzat melodrama que va fer de Ralph Fiennes el darrer heroi romàntic dels 90. Còmodament instal·lat en aquest personatge, ens presenta ara

Jim Carrey, l'home darrere la màscara

Quan era un adolescent, Francis Ford Coppola li donà un paperet a *Peggy Sue se casó*. Als seus 35 anys, el canadenc Jim Carrey és un dels actors més cotitzats de Hollywood. A *La máscara*, va demostrar ser un excel·lent actor de dibuixos animats, conquerint el cor dels més petits i els bitlleters dels pares. En poc temps va encadenar una sèrie d'èxits (*Dos tontos muy tontos*, *Batman forever...*) que han fet de Carrey l'actor més ben pagat del món. Ara ens anuncia *El regreso de la máscara* i promet un canvi d'imatge a *The truman show*, la nova pel·lícula de l'australià Peter Weir. Un rodatge turbulent, on Dennis Hopper, incapaç de suportar les excentricitats de Carrey, va esser substituït per Ed Harris.

Chabrol fa costat a un banc de pel·lícules europees

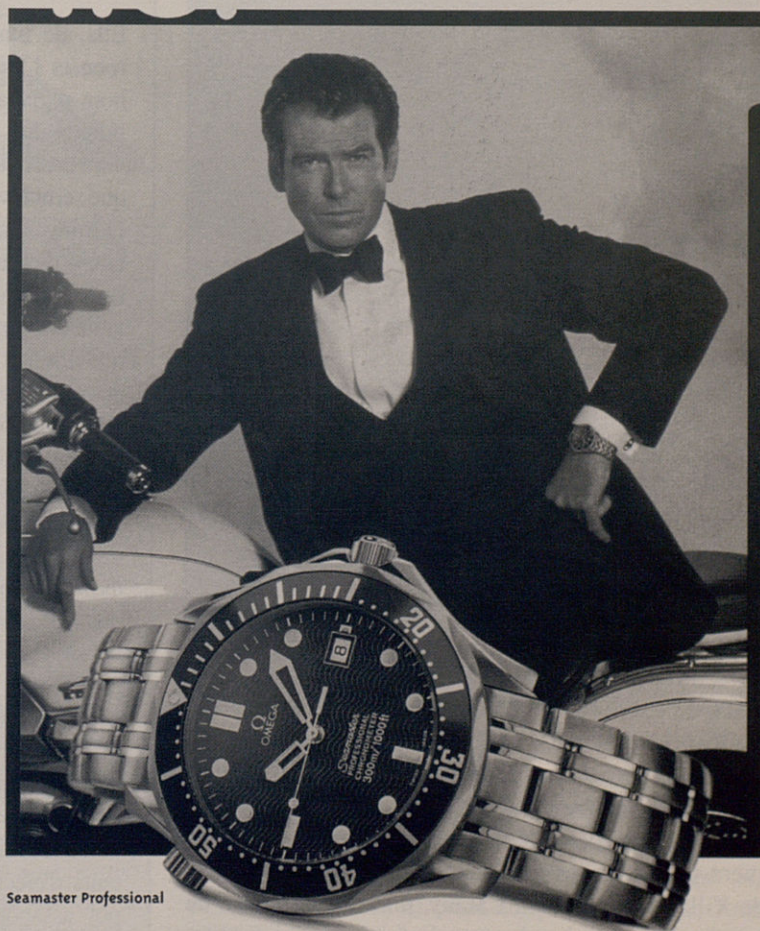
Guanyador de la darrera *Concha de oro* del Festival de Sant Sebastià amb la comèdia negra *No va más*, el director de cinema francès, Claude Chabrol acaba de proposar un banc europeu per finançar les pel·lícules que es filmen en aquest continent. Així, es podria competir millor amb el poderós cinema americà que, en alguns països europeus, té una presència del 60%, i arriba, fins i tot, en d'altres, al 95%.

Oscar & Lucinda, pel·lícula de Gillian Armstrong (*Mrs. Soffel*). A partir d'una novel·la de Peter Carey, a l'Anglaterra del 1800, Oscar (Ralph Fiennes), un pastor anglicà, troba l'amor en una travessia cap a terres australians d'una rica i jove hereva, Lucinda (Cate Blanchett), obsessionada amb l'alliberament de les dones del domini masculí.

Gillian Armstrong és del director d'*Oscar & Lucinda*.

L'elecció de James Bond

Seamaster Professional

Relojería Española
FUNDADA EN 1885

c/ Colón, 12 • Tels. 971 72 15 63 - 72 43 44 • 07001 Palma de Mallorca

Ω
OMEGA

The sign of excellence
Internet: <http://www.omega.ch>

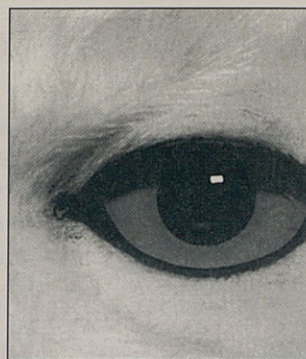
TOMORROW NEVER DIES © 1997 DANJAO LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED 007 GUN SYMBOL LOGO © 1982 DANJAO LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED

Tres skins de la lletra

L'adolescent ha comprat la *Petita Enciclopèdia Catalana* (Quaderns Crema), perquè ja havia llegit un llibre d'un dels autors, **Francesc Orteu**, que es titulava *Doctor Soler: Conflictes avançats de la parella* (també Quaderns Crema), i havia quedat molt penjat. Els al-

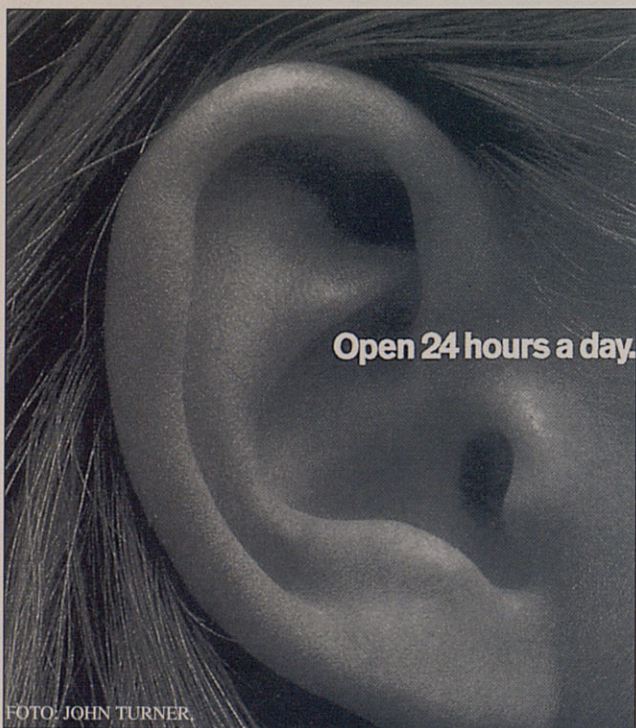
tres coautors són **Gabriel Salvadó**, dibuixant que ha superat amb èxit les sinusitis, les galteres i l'apendicitis, i **Biel Perelló**, que ha estudiat periodisme i duu ulleres. Què han fet? Un diccionari explosiu i humorístic que va de la Zeta a la A amb cada terme que podria ser un

acudit. Recomanable per a estones d'espera a casa del dentista, per a hores baixes (i horabaixes) en què no trobau el tranquil·litzant a mà, per fer una estona d'autoestima. Una mostra: «Post-it: Tros de paper que queda adherit al cos quan hom es neteja en el vàter.» Indispensable per a noctàmbuls de la lectura. Desembafador.

REPRODUCCIÓ REVISTA COLORS.

L'informador frueix

Una joiosa notícia: acaba de sortir el volum 3 de les Obres completes de Llorenç Villalonga («Clàssics Catalans del Segle XX», Edicions 62). L'edició és a cura de Josep A. Grimalt i conté tres textos: *L'Àngel Rebel* (Flo La Vigne), *Les fures* i *Falses Memòries de Salvador Orlan*. He començat a fullejar aquest volum que fa toquera, enumera i lleguiera per les seves cobertes dures color bordeus, la foto de Villalonga per Toni Catany, una olor fabulosa de paper, tinta, fil i cola i, sobretot, la feina a mà i a consciència d'aquest extraordinari marmessor literari, l'amic professor Grimalt, que ha deixat els ulls en la cura del volum i ha produït un aparell crític que no té res per envejar al de qualsevol volum de La Pléiade. Lectura molt recomanable.

Aparador

Ella llegia al marge d'una olivera

Ella, de nina, havia estat robusta i saludable. I tot-hom parlava de la mirada líquida dels seus ulls d'un verd tacat d'espereigs grocs que semblaven de vidre. Si la mires ara, amb els pantalons de franel·la beix i un suèter de cremallera negra amb un gran escot, diries que voreja l'anorèxia. Està asseguda en un regruix planer del tronc enrevoltillat i antic d'una olivera al peu del Massanella. Al seu costat, una senalla plena de llibres i revistes. És el seu temps de lectura: un antídoto necessari per a tants verins i virus que ens infecten amb les noves malalties de l'ànima. Ha agafat un llibre de Novalis. Aquest llibre titulat amb el que és, *Fragments* (Quaderns Crema), li produeix tants d'efectes que només pot assaborir-lo a petites dosis. Li ha servit de guia la sàvia i amena presentació de Friedrich Von Hardenberg, Novalis, del curador, Robert Carner-Liese.

Tot d'idees excitants li tresquen pel cervell: té caràcter fundant el llenguatge? Parlam nosaltres o el llenguatge, a través nostre, parla, mostra i deixa veure? Com podem tenir un coneixement del llenguatge o com podem arribar allà on sempre som? Sí, pens amb Novalis que el poeta, aquell que funda, fonamenta i edifica universos de sentit i de sentirs, és el que més viu la natura poètica i creadora del llenguatge, es diu com si deliràs. El sol colora els niguls que sobrevolen Randa d'un color de rosa seca. Ella sap que el romanticisme és complex i que aquesta frase el desentraïa: «Hem sortit del temps de les formes amb validesa universal». Ara ha agafat una novel·la d'un compartiment de la senalla d'un novaiorquès de la segona meitat del XIX i per vocació mig europeu: Henry James. Ella la rellegeix en una traducció castellana

d'aquest gran mestre de *L'art de la fuga* (Anagrama), Sergio Pitoll. Washington Square (Biblioteca de Bolsillo, Seix Barral) entre les mans d'ella és el detonador d'una història tan senzilla com intensa i emocionant. Ella llegeix el diàleg, tan pedagògic, entre la tia de Catherine, Lavinia, i el pare d'aquesta, Austin: «—Mi querido Austin, ¿qué crees que sea mejor, que sea inteligente o buena? —¿Buena para qué? —preguntó el doctor—. Uno no es bueno para nada a menos que sea

inteligente.» Ella somriu. Recorda l'adaptació al cinema de William Wyler amb una Olivia de Havilland i un Montgomery Clift perfectes. Ara l'han tornada a dur al cine, però no li fa ganes. Ella decideix que es comprarà el vídeo: aquesta lluita entre la bondat i la depravació, entre la ingenuïtat i el vici és d'una modernitat metafòrica d'ara mateix. Ella se sent fresca com una camaroja i mentre recull els llibres per tornar a casa pensa que és una llibertina de la literatura.

de novetats

El vell llegeix Margalida Pons

Li agrada sentir-se vell i amb «qualitat de vida» com li ha dit la seva neta preferida, na Marta de dotze anys, quan li ha duit el llibre titulat *Poesia Insular de la Postguerra: Quatre veus dels anys cinquanta* (Publicacions de l'abadia de Montserrat). L'autora és una poeta i professora d'institut i d'universitat molt jove que s'ha dedicat a estudiar quatre poetes, **Llorenç Moyà** (1916-1981), **Jaume Vidal Alcover** (1923-1991), **Josep M. Llompart** (1925-1993) i **Blai Bonet** (1926-1997), que formen el nucli que trenca amb la contenció i el classicisme dels poetes anomenats de l'Escola Mallorquina. El vell que de jove va conèixer, fins i tot personalment, alguns d'aquests poetes insulars de la postguerra, engoleix amb plaer les saboroses planes de la Pons, que conta amb primfilada precisió i una exactesa quasi científica el context i el text d'aquestes veus exultants, barroques, apassionades i sensuals que han donat a la literatura catalana qualcunes de les harmonies més noves i potents del segle. El vell llegeix el llibre al seu gust perquè la sàvia distribució de capítols li permet entrar tant per la cultura submergida, anar a cercar la veu oblidada de **Cèlia Viñas**, endinsar-se en les Memòries i confessions d'un adolescent Llompart de casa bona i fruit amb el grec sol amb pobrea de pillastre que nom Blai. 522 planes que formen un dels estudis més novel·lescs i rigorosos que el vell ha llegit en molta d'estona. Pura meravella de punt de lletra.

Dos brillants conservadors i conversadors: Pla i Puig

L'estudiant de filosofia pura adorava Pla. Per això, quan va saber que el darrer premi Josep Pla titulat *L'home de l'abric* de **Valentí Puig** havia sortit, correu cap a una llibreria i el comprà. I el va començar a llegir amb fruïció. Puig demostra dues coses essencials, pensà l'al·lota avesada als escriptors grecollatins (s'havia entusiasmat devorant *Rere el vi i les roses. Els epigrames llicenciosos*, de **Marc Valeri Marcial** publicat per La Marrana i traduït per **Albert Mestres** i l'havia trobat sensacional perquè, a més de ser extraordinària la traducció, el fet d'incloure el text

FOTO: JAVIER GUARDANS

llatí li havia permès fer dobles jocs): Primer de tot es veu que Puig s'ha llegit les trenta mil planes de l'obra quasi completa de Pla, i després, també es veu, si es va a poc a poc, que la intensitat dels detalls forma un calidoscopi que dibuixa el retrat planià amb una lectura singular. Sí, Puig és molt brillant en el cosit del *patchwork* que forma les 253 planes d'una obra que aconsegueix il·luminar zones obscures en què es creua l'escriptura i la ideologia fent alhora una rellegiguera de l'autor de Palafrugell. L'al·lota estudiant de filosofia pura havia deixat el llibre tot ple de subratllats, de notes als marges, de comentaris a peu de plana. Això vol dir que el llibre és bo.

El vi de Can Ribas Negre Criança 1995

La història d'aquest celler comença el 1711. L'any 1986 va començar a embotellar els seus vins. Avui continuen venent vi directament al celler, situat al centre de Consell, com fa gairebé tres segles. Tota la producció és dels vinyets de Can Ribas. Han estat capdavanters en la introducció de varietats noves com cabernet sauvignon, syrah, chardonnay o merlot.

El Negre Criança 1995 és un vi que, tot i tenir una base de manto negro, no ha volgut renunciar als avan-

tatges del cabernet i l'ull de llebre. Presenta un color vermell intens, net i brillant. Aromes de gran inten-

records lactis i especiats, sobre un fons balsàmic.

L'atac en boca és franc, càlid i elegant, amb un pas per boca estructurat, carnós i amb equilibri entre l'alcohol i l'acidesa. Retronasal neta i fragant, on torna a destacar la fruita madura amb notes de tabac i te. Final de boca agradable, lleugerament tànnic i amb un postgust llarg.

S'ha de servir entre 16° i 18°. Recomanat per a carns vermelles i caça major, i per a formatges curats d'ovella i vaca. Ben conservat, evolucionarà favorablement els pròxims 4 anys, transcorreguts els quals assolirà la seva major expressivitat.

Hereus de Can Ribas.
07330 Consell. Tel. 971 622 048. Fax 721129.

Quart Creixent

La llibreria Quart Creixent va ser fundada el febrer de 1982 per Antoni Artigues, Jaume Corbera i Maria Pons. Posteriorment hi ha hagut incorporacions d'altres socis i col·laboradors. El propòsit dels fundadors era que hi hagués una llibreria exclusivament dedicada als llibres en llengua catalana. 17 anys després podem dir que el propòsit fundacional s'ha aconseguit. A Quart Creixent els llibres en castellà són tan sols els referits a temàtica de Balears, el 95% dels llibres són en català. Avui, tot i que a la majoria de llibreries la presència de llibres en català ha augmentat molt, Quart Creixent és una cita obligada per a qualsevol interessat per la nostra cultura. L'especialitat

de la casa és la filologia, la cultura popular i la narrativa, però hi ha de tot. Mantenen des de l'inici una bona secció infantil i juvenil, i un poc de juguetaria didàctica. Quart Creixent és també un bon lloc per trobar vídeos i discs en català. Hi ha una petita àrea dedicada a publicacions periòdiques. El servei de comandes funciona amb agilitat. Tot i les limitacions d'espai s'han mantengut sempre les presentacions i els debats. Quart Creixent és una d'aquelles botigues que ha fet un servei al país, i esser-ne clients n'és el millor reconeixement.

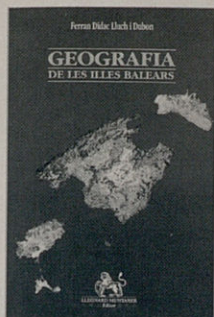
Llibreria Quart Creixent. Carrer de Rubí, 5. 07002 Ciutat de Mallorca. Tel. i Fax 971 713821.

Consell de Mallorca
Foment i Ocupació

LA HISTÒRIA DE MALLORCA

al teu abast

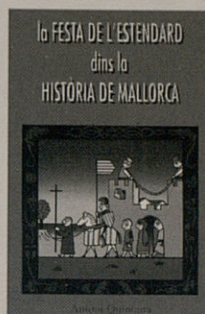
GEOGRAFIA DE LES ILLES BALEARS
de Ferran Didac Lluch i Dubon

LEONARD MUNTANER
Editor

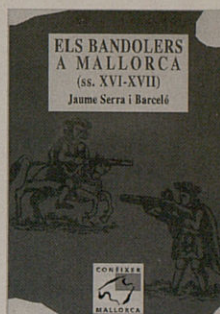
LA CAUSA XUETA A LA CORT DE CARLES III
de Francesc Riera i Montserrat

LEONARD MUNTANER
Editor

LA FESTA DE L'ESTENDARD DINS LA HISTÒRIA DE MALLORCA
d'Antoni Quintana

EDITORIAL MOLL

ELS BANDOLERS A MALLORCA (ss. XVI - XVII)
de Jaume Serra i Barceló

CONÈIXER MALLORCA

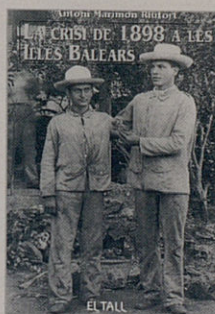
MALLORCA EN EL SEGLE XIII
de Pau Cateura Bennàsser

CONÈIXER MALLORCA

HISTÒRIA DE LA RÀDIO A MALLORCA (1933 - 1994)
de Matilde Delgado Reina

EL TALL Editorial

LA CRISI DE 1898 A LES ILLES BALEARS
d'Antoni Marimon Riutort

EL TALL Editorial

EL PODER I ELS PODEROSOS A LES VILES DE MALLORCA (1868 - 1898)
de Pere Salas

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

SANT JOAN CACICS I REPRESSORS
d'Arnau Company

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

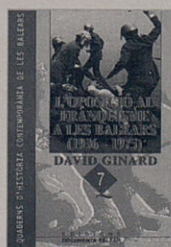
JOSEP MARIA QUADRADO I EL SEU TEMPS
Isabel Penharrubia, Joan Mas i Vives, Gabriel Ensenyat, Pere Fullana i Puigserver, Miquel Duran Pastor, Catalina Cantarellas Camps

MIQUEL FONT Editor

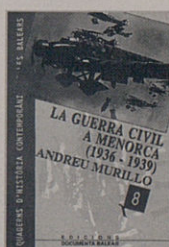
QUADERNS D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE LES BALEARS

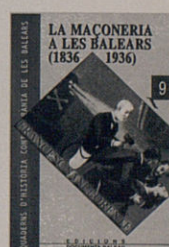
LA DONA EN LA MALLORCA CONTEMPORÀNIA
de Joana M. Escartín i Aina R. Serrano

L'OPOSICIÓ AL FRANQUISME A LES BALEARS (1936 - 1975)
de David Ginard

LA GUERRA CIVIL A MENORCA (1936 - 1939)
d'Andreu Murillo

LA MAÇONERIA A LES BALEARS (1836 - 1936)
de Francesc Sanllorente

LA CULTURA A MALLORCA (1840 - 1936)
d'Isabel Graña

DOCUMENTA BALEAR

Amb la col.laboració de:

GREMI D'EDITORS DE BALEARS

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni Històric

RECORDA: TOTES LES EMERGÈNCIES EN UN MATEIX TELÈFON.

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL,
COR, INGRÉS URGENT
L'HOSPITAL, ROBA,
ATACAMENT, VIOLACIÓ,
ACCIDENT DOMÈSTIC,
INCENDI, NAUFRAGI,
PART
PREMATUR, ESFORÇAMENT,
ESCÀNDOL PÚBLIC, VIOLACIÓ
DE DOMICILI, ASSASSINAT,
TORRENTADA, INUNDACIÓ,
EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTES,
LLAMPS, ROBATORI,
MUNTANYENC, ACCIDENT
ESPORTIU, RESCAT MARÍTIM,
ACCIDENT AERI, AGRESSIÓ,
PROPELLAMENT, BREGA,
DESAPAREGUTS,
APAGADA

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL, ATAC DE
COR, INGRÉS URGENT A
L'HOSPITAL, ROBATORI,
ATACAMENT, VIOLACIÓ,
ACCIDENT DOMÈSTIC, SUÏCIDI,
NAUFRAGI, PART
ESFORÇAMENT,
PÚBLIC, VIOLACIÓ
DE DOMICILI, ASSASSINAT,
INUNDACIÓ,
EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTES,
LLAMPS, ROBATORI,
MUNTANYENC, ACCIDENT
ESPORTIU, RESCAT MARÍTIM,
ACCIDENT AERI, AGRESSIÓ,
PROPELLAMENT, BREGA,
DESAPAREGUTS,
APAGADA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

GOVERN BALEAR
Conselleria de la Funció Pública
i Interior

*Les Illes Balears són la
1a. Comunitat Autònoma
de l'Estat Espanyol que posa
en marxa l'112 Telèfon
Europeu Únic d'Emergència.*

LES 24 HORES DEL DIA
GRATUÏT I MULTILINGÜE